Anul V — Arad, Sâmbătă, 28 Aprilie v. (11 Maiu n.) 1901 — **Nr. 78**

REDACȚIA
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria: pe un an 20 cor. pe 1/2 an 10 cor.; pe 1/4 de an 5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
N-rii de Duminecă pe an — 4 coroane. —
Pentru România și străinătate pe an: 40 franci.
Manuscripte nu se napoiază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, Deák Ferencz-u. Nr 8

INSERȚIUNILE:
de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

Anul V. — Numĕr de Duminecă — **Nr. 18**

Semnele vremii?

(*R.*) Nu suntem de părerea acelor Români, cari cred că dându-ni se câți-va fișpani *de naștere* Români, a câștigat ceva și *neamul* românesc. Nu împărtășim însă nici părerea fraților cari fac pe grozavii, și zic: Ori Ardealul ca țeară de sine stătătoare și toate câte-s cuprinse în programul național dela 1881, ori nimic!... Ci din potrivă, credem, că înțelegerea între Români și Unguri numai așa se poate face, dacă unii mai lasă, alții mai adaugă.

Că asta-i politica cea sănătoasă și calea care poate duce la bine, a spus-o un bărbat de însemnătate mare, Episcopul Caransebeșului, cu prilegiul așezării în scaun a Episcopului Aradului, când, după cum se știe, schimbase cuvênt cu contele Tisza István.

Vorbirea contelui Tisza surprinsese atunci atât pe Unguri cât și pe Români. Noi aflasem însă că fiiul lui Tisza Kálmán nu a vorbit *întêmplător*, ci a căutat *dinadins* a se întâlni cu fruntașii români, asigurênd că părerile ce are cu privire la naționalități peste tot, și îndeosebi despre Români, fac parte dintr'un întreg care este *Credeul* sĕu politic și că sunt, între fruntașii unguri mai mulți cari împărtășesc părerile lui.

Un asemenea fruntaș pare a fi și deputatul *Szivák Imre*, care fiind zilele trecute la Vêrșeț, unde s'a serbătorit așezarea în scaun a noului fișpan Milan Zako, de naștere sêrb, a rostit o vorbire în care a zis:

„In chestia naționalităților părerile încep a se limpezi; dreptatea este pe drumul cel bun. Eată o pildă: nu mai socotim ca ceva rĕu dacă într'o dignitate curat ungurească a fost numit un bărbat sêrb. Și care este urmarea? Intreb: oare prin numirea lui Zákó de fișpan nu a câștigat un dignitar și nația sêrbească și oare perdut-a astfel țeara un fiu credincios sêrb? Programul nostru este simplu și eu nu șovăiesc să-l desfășor aici, în Vêrșeț, unde neamul sêrbesc atât pe teren politic cât și social are greutate. Pe scurt, eată programul nostru: *chestia sêrbească să înceteze a fi chestie politică. In viitor ea numai chestie culturală e îngăduit să fie!* Primească naționalitățile statul ungar unitar d'acum, așa cum e alcătuit în virtutea dreptului public, și atunci *noi vom primi tendințele lor culturale și confesionale.* In mĕsura în care fii naționalităților vor fi cetățeni iubitori de patrie, noi, cu puterea mare a acestui stat ungar *îi vom ajuta ca frați* în stăruințele lor culturale".

Cine cunoaște șovinismul mare ce s'a încuibat între Unguri și va afla că în șovinismul sĕu însuși Wlassics, făcut ministru sub Bánffy, în ședința dela 7 Maiu n. a Dietei mărturisea că nu împărtășește părerile S-tului Stefan, întâiul rege ungar, cu privire la *dreptul fiecărei limbi*, zicem: cine își dă bine seama de toate acestea, nu va putè să nu se oprească și asupra cuvintelor lui Szivák Imre, deputat cu mare trecere între oamenii stăpânirii, care face parte din comisia dietală pregătitoare a planurilor de legi.

Din partea Ungurilor, drept s'o spunem adecă, nu prea am fost obicinuiți să auzim astfel de cuvinte. Ci dinpotrivă, mari și mici, pentru a cădè cu noi la pace, spuneau că este un singur chip: noi, naționalitățile să primim limba și învățatura maghiară, să ne învoim, fără nici un cuget rĕu, cu *statul maghiar național* cum îl visează șoviniștii, ear' nu cu statul ungar alcătuit în marginile legii de drept public.

Împotriva acestui stat, nici un Român cu mintea sănĕtoasă n'are nimic de zis.

Luptăm însă cu toții împotriva stăruinții a acelor șoviniști, cari socot că statul numai atunci va fi *unitar*, când toți cetățenii vor fi Unguri, în cugete și în simțiri. Și mai ales atunci, când toți vom vorbi *numai* ungurește.

Se înțelege că într'un asemenea stat național maghiar nici vorbă nu poate fi de cultură română ori sêrbă. Și dacă *Szivák* înțelege pacea *părăsind Ungurii gândul să ne desbrace de ce avem mai scump: limba, obiceiurile și legea,* apoi n'are decât să lupte *între Unguri ca toți*, ori partea precumpĕnitoare dintre ei, *să fie de părerea lui*, și pacea cu naționalitățile e pe calea de a se încheia.

Și până atunci, după cum am scos în lumină vorbirea lui *Tisza*, contele, așa și acum, ne oprim cu plăcere și asupra vorbirii lui *Szivák* și nu ne putem ascunde mirarea vĕzênd un pas spre bine și între foile maghiare. Unele dintre acestea adecă, de pildă *„Budapesti Hirlap"*, aduce la loc de frunte vorbirea lui Szivák, ear celelalte, sĕlbatice kossuthiste, nu-'l declară „vênzător de neam", după-cum o făcuseră acum doi ani, cu Tisza István.

Să fie aceasta un semn al vremii, o dovadă că într'adevĕr, între Unguri, în ceea ce privește chestia naționalităților, mințile încep a se lumina?!

Wlassics și s-tul Stefan. Că cine-a fost s-tul Sefan, întâiul rege ungar, știe toată lumea, deși el a trăit nainte de asta cu 900 ani. Peste o sută de ani puțini vor ști însă cine a fost Wlassics.

Cu toate acestea, Wlassics, crescut în „aierul" unde nu poate fi vorba de Dumnezeu, cum singur a spus-o, s'a apucat acum să ia în taină chiar gândirile pe care întemeindu-se, s-tul Stefan a dat ființă statului ungar.

Ministrul Wlassics, în ședința dela 7 Maiu n., când a rĕspuns contelui Zichy care-'l învinuise că lasă pe profesorul Pikler să 'și ridă de Dumnezeu, de patrie și legi, a zis:

„S-tul Stefan a zis adică — eu nu împărtășesc însă părerea aceasta — fiului seu Imre: Regnum unius linguae uniusque moris fragile et imbecillum!" Cu alte cuvinte pe când regele Stefan, *întemeietorul*, vĕzuse că statul ungar ar fi slab și nemernic cărmuindu-se după o singură limbă, piticul de Wlassics vede puterea țării numai când nemaghiarii s'ar face toți o apă cu șoviniștii exaltați.

*

Ii dai degetul și îți apucă mâna! *Mercuri s'a sfințit steagul dăruit de Majestatea Sa academiei militare din Budapesta, Ludoviceum. Sĕrbarea s'a făcut cu mare solemnitate, în prezența M. Sale. Din acest incident ziarele maghiare sunt foarte entusiasmate, căci își vĕd împlinit, sancționat idealul de a avĕ o școală militară superioară ungurească, pentru pregătirea ofițerimei honvezești, avênd școala aceasta de acum același rang cu institutul militar din Wiener-Neustadt.*

In entusiasmul lor însă, șoviniștii își perd sărita; așa chiar și prezcinstitul „Alkotmány", vorbind la loc de frunte de grația Prea-înaltă și de această cucerire „patriotică", exclamă: „Punctul de greutate al dinastiei Habsburgilor nu mai este academia din Wiener-Neustadt, ci în Ludoviea din Budapesta".

De unde această conclusie? De unde până unde această avântare necuviincioasă, această mulțumire ofensătoare?

Acesta e punctul amenințător în echilibriul din monarchie!

*

Intărirea lui Bülow. Deși unele ziare spun, că remaniarea parțială a ministerului din Prusia ar fi soluția unei alternative a căderii sau rĕmânerii cancelarului german la postul sĕu; și că nu mult s'ar fi întărit posiția lui prin intrarea în minister a liberalului *Möller* și agrarului *Podbielsky*, — „National Zeitung" în această afacere scrie următoarele:

„E fapt, că în *Miquel* a fost îndepărtat din guvern cel mai aprig agrar-conservator, care avea mare sprigin în acțiunile sale agrare în baronul *Hammerstein. Brefeld*, rare-ori a ridicat protest, pe lângă dinșii, deși nu i-a lipsit ocasiunea. — Dintre noii ministri *Möller* este de absolută încredere; despre *Hammerstein* știm că este personal cunoscut și prieten al lui *Bülow*; ear pe *Podbielsky* nu l-ar fi făcut ministru, dacă ar fi agrar extrem, ci l-ar fi lăsat în funcțiunea sa dela poștă".

Precum se vede, din spusele ziarului oficios, situația cancelarului *Bülow* nu că nu s'a clătinat, ci chiar din contra, s'a întărit, — așa că proiectele sale de politică vamală și de canalisare nu vor întârzia de a deveni legi.

Puterea adevĕrului.

(*b.*) E mare. Frânge lanțuri și sdrobește cătușe; strivește împĕrații și nimicește popoare, dacă nu țin socoteală de asemenea putere. Și e natural să fie așa.

State mari și puternice a avut înainte de noi lumea, cum azi nu mai sunt.

Persia lui Cyr, de pildă, Macedonia Marelui-Alexandru, Sparta lui Leonida, Athena lui Pericle, nebiruita Romă a Cesarilor — mari și puternice au fost, și azi — nu mai sunt.

Au însă pentru noi, urmașii depărtați, istorie bogată în întêmplări și fapte mari și neperitoare; au isvor nesecat de învățături, și bune și rele, din cari toți avem prilegiul să învățăm, — și totuși n'am învățat.

Unde-i Turcia Suleimanilor și a Murazilor? Unde-i împĕrația unui Bonaparte, — de pildă. Nu mai sunt!

Puterea adevĕrului și puterea împregiurărilor toate le schimbă și le preschimbă.

Atunci ce suntem noi, epigonii, în fața acestei arme nebiruite?

Mari și peternice sunt azi: Rusia temută, Englitera nesațioasă și Germania expansivă. Mai este vr'un popor azi, care asemenea acestora să se socotească? Nu e!

De ce atunci cu atâta îngâmfare epigonii lui Árpád se socotesc înșiși asemenea lor? Ce sunt ei față de aceste puteri? — Un lan îmbuibat primăvara, în fața unui turbat orcan de vară!

E sdrobitoare puterea adevĕrului, și-i rĕu de cel-ce 'i-se opune. Arma noastră aceasta a fost în curgerea vremilor și asta e și astăzi, în lupta ce ni-s'a impus prin sistemul pĕcătos și tiranic al guvernamentului din patria noastră străbună.

Tari și neclintiți am fost și suntem în credința vitalității, a trăiniciei neamului nostru. Și de asta dovezi am dat. Dar' starea de lucruri nesuferită — schimbare cere.

Arma nebiruită a adevĕrului triumfătoare trebue să treacă peste a minciunii și a tiraniei armă. Căci poate adevĕrul înăbușit să fie pentru un timp, dar' e grozav adevĕrul în explosia sa. Și urmările lui teribile sunt, când curățire are să facă în aerul saturat de miasmele infecte ale dominației minciunii și ale tiraniei șovinismului neînfrĕnat.

De data asta nu noi ne tânguim. Șoviniștii nostri au pornit s'o facă. Și e o minune, că tot se mai găsesc și între șoviniștii nostri bărbați, cari au curagiul să spună din când în când și câte-un adevĕr.

In tot decursul luptei noastre de legitimă apĕrare atenți 'i-am făcut pe guvernanții țĕrii, să țină seamă de tăria acestei arme, și n'am fost băgați în seamă.

Avem acum o mulțumire să constatăm, că sunt și între „patrioți" oameni, cari cutează ici-colea să-'i spună adevĕrului pe nume, chiar covêrșiți fiind de orbia șovinismului. Prilegiul l-a dat de astă-dată, cum am mai spus într'un articol din numerii trecuți, un renegat venetic, cu numele *De Pottere Bruno*, care cu o furie epileptică s'a năpăstuit asupra zorilor de deșteptare a Șvabilor din Bănat, învinuindu-'i că sunt molipsiți de așa numitul pangermanism.

Acusa s'a făcut în foaia ungurească *„Magyarország"*, și 'i-a rĕspuns cu multă bărbăție, mai întâiu deputatul dietal *Blaskovics*, ear acum, de curênd, un fiiu de Șvab, inginerul

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iosif *Schneider*, cari li restoarnă toate învinuirile neîntemeiate.

Sub presiunea puterii argumentelor aduse de inginerul şvab, însuşi redactorul lui „Magyarország“ e silit, să spună, la loc de frunte, următoarele mărturisiri preţioase:

„*Adevěruri vecinice conţin cuvintele* pe cari le comunicăm din peana unui inginer distins, de origine şvăbească. Spusele lui sunt vrednice, ca, judecându-ne în şine, să le chibzuim şi să medităm asupra greutăţii cuprinsului lor.

„*Ura faţă de neamul maghiar o provoacă aşezămintele nedrepte. — Corupţiile prin mâncări şi beuturi la alegerile de deputaţi stêrnesc scârbă în rîndurile naţionalităţilor. — Administraţia rea şi reaua servire a dreptăţii înstrăinează pe naţionalităţi de naţiunea maghiară. — Ruina materială le provoacă să facă asěmănare şi să aibă dor faţă de conaţionalii lor de peste graniţe. — Vicinaliile şi proiectele de felul „Adriei“ ucid în ele toate simţirile etice*“.

Citând aceste sentinţe din articolul lui Schneider, „Magyarország“ continuă:

„Cu uimitoare nepăsare am primit noi până acum destrucţia raporturilor şi aşezămintelor noastre. Nu ne-am gândit, cât de infinit de distrugětor este efectul acesta pentru alipirea faţă de statul ungar. In interesul menţinerii unei domniri de partid de-decenii ni-am corupt administaţia, ear' prin imoralităţile electorale *am adus scârbă în sufletul naţionalităţilor, am săvârşit totul, ca să eludăm respectul şi stima lor faţă de neamul maghiar.*

„. . . *Nici nu e stat acela*, o spunem şi noi, *unde nu e dreptate necondiţionată, onestitate şi curăţenie în toate aşezămintele; unde orînduiala de stat nu se face în interesul poporului şi nu e întocmită după referinţele poporului.*

„*Suntem pe calea, de-a înstrăina dela noi naţionalităţile şi de-a provoca în sufletul lor ură faţă de statul şi de naţiunea noastră. Incă nu e târziu, ca să alungăm nevoile, numai să ne apucăm de lucru, din toate puterile.* Cea dintâiu datorie ar fi: *uşurarea sarcinilor materiale. . . . Mai principală e însă datoria, ce ne aşteaptă pe terenul administraţiei şi al justiţiei. Căci e un nou sens ceea-ce azi se petrece. Nimic pentru popor şi totul în potriva poporului. A silui poporul în nişte aşezăminte zemislite într'un cap prost şi neghiob: este o procedare din cele mai brutale şi mai fără suflet.*

„*Poporul nu mai află azi nici o cale dreaptă şi nici un scut de apărare. Din vr'o 20 milioane de locuitori ai ţării, 14 milioane trăesc la sate, şi aceste 14 milioane de popor sunt huiduite în toate daraverile lor cele mai primitive: de plăteşte dare, de vrea vr'un contract; dacă cumpără sau vinde; dacă moşteneşte sau are de pretins ceva; dacă e dator şau are vr'o pricină; dacă are daraveri militare, dacă e pedepsit în bani, — tot-deauna şi pretutindenea şi la toate ocasiunile e alungat şi huiduit în toate părţile; are de-a face cu o mie de autorităţi, perzând timp şi cheltuind bani, — dar' la oameni drepţi nici odată nu poate ajunge.* **Nu poate să existe stat, care să fie atât de necruţător faţă de popor, cum suntem noi Maghiarii. De ar fi poporul înzestrat cu inimă de aur şi cu răbdare dumnezeească, — tot nu poate să sufere, ca această tiranie groaznică să nu provoace în inima lui cea mai mare amărăciune.** *Îşi amărăşte sufletul, îşi părăseşte ţeara şi blastămă. — Eată dar', că nici poporul şvăbesc cinstit şi răbdurin nu poate să mai supoarte starea de lucruri, se înstrăineză de rassa şi de naţiunea noastră.*“

Până aci cuvintele prim-redactorului dela foaia ungurească „*Magyarország*“, din numărul dela 4 Maiu n. a. c. — Noi ne mulţumim deocamdată cu aceste prea preţioase constatări şi până la altă ocasie nu mai adaugăm nimic din a noastră parte.

Politica mare germană.

Visitei moştenitorului Germaniei la Viena 'i-se dă o deosebită însemnătate. Din partea unui „diplomat“ „Budapesti Hirlap“ *primeşte în această privinţă, oare-cari informaţiuni pe cari le dăm şi noi aci, după expunerile numitului organ.*

Visita moştenitorului tronului german la Viena este un act diplomatic. O îmbrăţişare, cu faţa spre resărit. Ascultarea bătăilor inimilor Hohenzollernilor şi Habsburgilor între dinşii, pentru a se vedea dacă există unitate de sentimente pentru politica din orient, dacă interesele şi comunitatea de interese între cele două imperii există de fapt.

Imperiul german se întinde între Amsterdam şi Bosfor, sau mai bine vorbind, între Marea-de-Nord şi Golful-Persic. Nici nu este nouă în Berlin lozinca: „Klein-Asien ein deutsches Kolonisationsfeld“. Acest tinér uriaş, politica imperială germană, vrea să-'şi pună un picior în Asia-mică, ca cu celalalt picior să se întărească faţă cu Rusia şi Anglia, în China.

Dar să resumăm istoricul politicei mari germane orientale.

Până la anul 1882 politica germană s'a preocupat puţin de Asia-Mică, unde influenţa franceză domina. In acest an s'a dus la Constantinopol paşa *von der Goltz*, ca comandant al ofiţerilor germani instructori. Acesta a atras atenţiunea principelui *Bismarck* asupra odinioară bogatului pământ al Babiloniei. Aceasta a avut ca urmare o expediţie germană sub conducerea ofiţerilor superiori germani *Kanenberg* şi *Schäffer* în valea Tigrului şi Eufratului. In urma raportului ce au făcut aceştia despre expediţia lor, „Deutsche Bank“ şi „Württembergische Vereinbank“ au cerut şi au primit la 1892 concesiunea dela Poartă de a face un drum de fer *anatolic*. Dela golful Haidar-paşa, din ţărmul asiatic al Bosforului, până la Conia, 3400 Km., drumul de fer e gata, ear acuma se lucrează la linia Aleppo-Diarbekir-Bagdad-Bassora, până la golful persic. Puternic drum! Par' c'ar fi născocit de un împărat roman.

Când va fi gata această linie, din Berlin, peste Austro-Ungaria, mai îngrabă se poate ajunge în India şi în China decât prin canalul de Suez.

Lordul *Rosebery*, şeful partidului liberal englez îşi dă seamă de acest lucru şi îşi exprimă îngrijorarea în *Fortnightly Review*.

La cele expuse mai adaugem, că valea Tigrului şi Eufratului, Mesopotamia de odinioară, e cel mai roditor ţinut de pe suprafaţa întreg pământului. Lipsesc numai braţele de muncă. Indatăce emigrările din Germania se vor îndrepta în această parte, se vor întemeia puternice colonii agricole, se va deschide un grânar pentru Germania.

De aici se explică atenţiunea lui Wilhelm II *faţă cu Sultanul, de aci călătoria lui în Orient. Musulmanul vede în Muscal pe opresor, în Engles pe exploatator; pe German îl primeşte cu braţele deschise, ca pe prieten.*

In măreţul său plan Wilhelm II *dă un rol şi monarchiei noastre, rolul de a pregăti în orientul european drumul civilisaţiunei şi de a asigura calea pentru înaintare spre Orient.*

Visita principelui german la curtea Monarchului nostru şi intimitatea prieteniei Germane-Austro-ungare, care şi cu acea ocasiune s'a dovedit, este o garanţie de temeinicia şi conştienta urmărire a marelui plan al politicei germane.

Goi şi flămânzi — acasă.

Ii este dat Românului, să înveţe tot din păţania sa proprie, deşi ar avé destul prilegiu să se cumińţească din păţania altora.

S'a arětat în dese rînduri şi în foaia noastră pricina, miseria mare, care împinge mai ales pe Slovaci, Ruteni şi Sěcui să-'şi părăsească ţeara şi vatra străbună şi să pribegească în depărtate ţări străine, avênd credinţa înşelătoare, că pe-acolo le va merge „mai bine“; dar s'a arătat şi sfîrşitul trist şi nenorocit, la care ajung aceşti pribegi nefericiţi — în lumea depărtată.

Amară amăgire! Căci foarte puţini sunt aceia dintre pribegi, cari să se fi „fericit“ în lume străină; şi cu toate astea, chiar şi Romani de-ai nostri au început acum să ia îndemnul altor pribegi: îşi vênd căsuţa, vatra şi moşioara părintească şi se duc în lume, să dea de traiu „mai bun“.

Pilda de mai jos este o nouă dovadă despre prostia mare, ce şi unii dintre Romani o fac pribegind prin ţări străine. Eată, bună-oară, ce cetim de curând într'o foaie ungurească din Oradea-mare:

O mare grupă de ţerani în opinci, sdrenţuroşi şi amăriţi au sosit eri noapte (2 Maiu) în gara dela Oradea mare. Erau adecă 57 *ţerani români*, cari s'au întors acasă, în satul naşterii lor, venind din ţeară depărtată, din Bosnia, şi rămăşiţa de bani o cheltuiseră întreagă numai pentru biletul de călătorie până la Orade. Neputênd astfel să plece mai departe, noaptea au petrecut-o în gară, ear' dimineaţa s'au dus la poliţie şi 'şi-au povestit necazul.

Bieţii oameni sunt toţi din Maramureş: din Borşa şi Vişeul-de-sus. Inainte de asta cu vr'o două luni fusese adecă pe la căsuţele lor un om nădrăgar, un înşelător anume Ottlieb *Eisler*, care le făgăduise *munţi de aur*, dacă vor veni ca muncitori la o fabrică de lemnărie a lui din Bosnia. Li-a făgăduit şi arvună de câte 40 coroane şi câte 2—3 coroane plată pe zi. Bieţii oameni cu grămada s'au adunat la notarul satului şi jupânul Eisler 'şi-a ales dintre ei 57 voinici, făcênd cu ei şi un fel de contract, la notarul. Ovreul li-a dat apoi câte 10 coroane de drum, făgăduind, că restul de 30—30 coroane îl va da notarul familiilor rămase acasă. Oamenii au plecat, cu toată încrederea în hârtia iscălită de Jidan, şi după multă miserie şi osteneală, au ajuns la Zadibovici, în Bosnia.

Au intrat în lucru şi timp de două luni întregi au muncit acolo *fără să capete plată nici în preţ de un crucer*, ear' ca mâncare — *li-s'au dat nişte lături, socotindu-le pentru ea un preţ mai mare decât li-se făgăduise ca simbrie.* In amarul lor, bieţii oameni au trimis scrisori acasă, întrebând: dacă li s'au dat ori nu familiilor cele 30 coroane? — Răspuns însă nici unul n'a mai primit, fiindcă Ovreul înşelător le opria scrisorile. In cele din urmă, flămânzi şi amăriţi, oamenii au început să murmure, şi sfîrşitul a fost, că întreprinzětorul ovreu *li-a dat drumul.* Din banii câţi au putut stoarce dela Ovreu, pentru munca lor de două luni, *abia li s'a ajuns pentru bilet până la Orade.*

Timp de două zile întregi, în călătoria lor spre casă, nenorociţii n'au avut să mănânce nici o sfărmitură de pâne. — Părăsiţi şi hămisiţi de foame, s'au adresat la poliţie, cerênd ajutor.

Căpitanul poliţiei li-a exoperat carte de drum şi încă în aceeaşi zi peste noapte 'i a expediat în satele lor din Maramureş.

Poliţia din Orade a luat protocol despre jalba bieţilor oameni şi pe temeiul acestuia va porni cercetare atât împotriva înşelătorului întreprinzětor, cât şi în contra notarului din sat, care a lăsat pradă pe bieţii oameni neştiutori de carte.“

Eată dar' o nouă învăţătură pentru cei-ce atât de uşor se încred în sufletele negre ale înşelătorilor. Să înveţe deci fie-care şi din păţania acestor nenorociţi, şi să nu se lase duşi pe ghiaţă de toţi traşi-împinşii ce le vin pe cap.

ULTIME ŞTIRI.

Desbinare între liberali.

Budapesta, 9 Maiu. Ştirea despre un compromis între *Széll* şi *Tisza* Kálmán relativ la proiectul de lege al *incompatibilităţii*, e neadevěrată. Ministrul-president *Széll ţine cu tărie la nemodificarea întru nimic a proiectului*, făcênd din asta chiar chestie de partid. Din pricina aceasta *Tisza Kálmán e hotărît să ducă lupta până la extrem* şi dacă nu 'i-se primesc modificările cerute, *el va eşi din partid.* Pasul bětrânului Tisza *va fi urmat şi de alţi deputaţi liberali din comitatul Bihorului.*

Din Dietă.

Budapesta, *9 Maiu. In şedinţa de azi a Dietei a fost presintat pentru desbatere proiectul de lege despre* simplificarea administraţiei. — *S'a făcut apoi alegerea membrilor în Delegaţiuni, între cari, după declaraţia făcută de* Kossuth *Ferencz*, — *Kossuthiştii n'au vrut să ia parte şi nici n'au votat.*

Independenţii nu se împacă.

Budapesta, 9 Maiu. Incercarea pentru o fusiune între cele două fracţiuni ale partidului independent şi 48-ist n'a reuşit.

„*Keleti Érteşitö*“ de azi spune anume că consultările în această privinţă între şefii fracţiunilor, — au rămas fără resultat.

Compromisul austriac. Ministru *Körber* a reuşit să facă un compromis între partide, în chestia drumurilor de apă. Şi anume din suma prevězută de 250 milioane cor. pentru regularea de rîuri se vor întrebuinţa 75 mil. Se va începe şi tăiarea canalului dintre Dunăre şi Odera, pentru care din cheltuelli 40 % vor fi plătite de provincii, ear pentru regularea rîurilor provinciile vor contribui cu 30 %.

Din străinătate.

Belgrad, *9 Maiu. Un ucaz regal ordonează ca în academia militară să se propună d'aci încolo şi limba rusească.*

Barcelona, *9 Maiu. In oraş au isbucnit tulburări mari. Toţi muncitorii — zeci de mii — au părăsit lucrul şi înarmaţi cu puşti, au dat năvală asupra posteĭ şi vămii, asupra palatului poliţiei, dând pretutindeni foc şi nimicind tot ce au întâlnit în cale. Spre a face rînduială, a ieşit miliţia; s'a încins o luptă în care au căzut răniţi şi dintr'o parte şi alta. Un preot francez a fost bătut groaznic. Sunt peste 300 arestaţi. S'a decretat în oraş statariul; altfel nu se poate face ordine.*

Londra, *9 Maiu. In Capland li-s'a alăturat Burilor luptători încă 2500 Olandezi. Burii luptă însufleţiţi ear în armata engleză demoralisarea creşte.*

Din România.

La 24 Aprilie v., fiind ziua onomastică a M. S. Reginei și a A. S. R. Principesei Elisabeta, un Te-deum s'a oficiat la orele 10½ dimineața, în catedrala mitropolitană.

Serviciul divin a fost oficiat de P. S. Sa Archiereul Nifon Ploieșteanu, Vicarul Sf. Mitropolit, în lipsa I. P. S. S. Mitropolitului Primat, care se află încă suferind.

La acest Te-deum au asistat:

D. D. Sturdza, președintele Consiliului, ministru de externe și ad-interim la rĕsboiu, și d-nii ministri P. S. Aurelian, George D. Pallade, Spiru Haret, Ion I. C. Brătianu, C. I. Stoicescu, dl George Filipescu, mare mareșal al Palatului; dl general Warthiadi, șeful casei militare a M. S. Regelui; dl I. Procopie Dumitrescu, primar al Capitalei; dl V. A. Urechiă, vice-președinte al Senatului; dl Dim. Protopopescu, vice-președinte al Camerei; dl C. Schina, președintele Inaltei curți de justiție și casație; dl George I. Lahovari, președintele Inaltei curți de compturi; dl Ion Kalinderu, administratorul Domeniului Coroanei; dl general Robescu, maestru de ceremonii al Curței AA. LL. RR. Principilor Moștenitori; etc.

După terminarea serviciului divin, dl D. Sturdza, președintele consiliului, ministru ad-interim la rĕsboiu, a primit defilarea gardei de onoare.

La plecare, dl ministru ad-interim a bine-voit să exprime d-lui comandant al corpului II deplina sa mulțumire pentru ținuta marțială a trupei.

Soțiile d-lor miniștri și soțiile președinților Corpurilor legiuitoare au adresat M. S. Reginei, la Abbazia, o telegramă de felicitare.

D. I. Procopie Dumitrescu, primarul Capitalei, a adresat în numele consiliului comunal, M. S. Reginei, la Abbazia, cu ocasiunea zilei Sale onomastice, următoarea telegramă:

M. S. Reginei României Elisabeta

Abbazia.

In numele consiliului comunal al Capitalei Regatului, rog respectuos pe Majestatea Voastră, să bine-voiască a primi cu ocasiunea sĕrbătoarei de astăzi, cele mai călduroase felicitări, urându-Vĕ să trăiți ani îndelungați, ca până în adânci bĕtrânețe, împreună cu scumpul nostru Rege, să puteți întări și asigura trăinicia operei mărețe ce ați sĕvîrșit pentru fericirea prea iubitei noastre țĕri.

Să trăiți Majestate!

Să trăiască scumpul nostru Rege!

Să trăiască Augusta noastră Dinastie!

Intâlnirea dela Abbazia.

Ziarul „Extrablatt" comentând întâlnirea dintre regii României și Greciei, la Abbazia, zice, că România și Grecia s'au unit într'o operă de pace pentru care Europa le va fi recunoscĕtoare.

Românii și Grecii din Macedonia au acolo drepturi egale cu Bulgarii — adaogă „Extrablatt" — și le vor obține.

Ziarul „Times" vorbind despre întâlnirea dela Abbazia, spune:

„Peninsula-Balcanică se aseamănă cu un vulcan, care e în continuă activitate; o erupțiune se poate ivi deci dintr'un moment într'altul. Nimic mai natural decât ca România și Grecia, cari au mari interese în Macedonia și au și mai mare nevoie de a nu fi încunjurate de forțe mari slave, să se înțeleagă, lucru care li ar face mai ușoară apĕrarea. Mișcarea de propagandă slavă e așa de activă și de îndrăsneață, încât o neacțiune greacă sau română nu s'ar pricepe, nici chiar de ar fi bine organisată acea federațiune, despre care se vorbește de atâta timp".

Serbătorirea d-lui Urechiă.

Duminecă, în 5. l. c. n. la orele 9 dimineața, un mare numĕr de studenți dela toate facultățile și școlile speciale s'au adunat la Universitate, de unde au pornit în corpore la Ateneu, pentru a face o manifestație de simpatie d-lui V. A. Urechiă, care s'a retras la pensie.

La sosirea studenților, musica militară care se afla pe scara Ateneului, a început să cânte Deșteaptă-te Române.

Se auziră strigăte entusiaste de: trăiască Urechiă, trăiască ilustrul profesor, trăiască marele naționalist!

Studenții intrară cu toții în vasta aulă a Ateneului.

Bĕtrânul profesor se afla în aulă și a fost foarte mișcat de această manifestație de simpatie a elevilor săi.

Dl George Petrescu (Dâmbovița), președintele societății de litere, într'o scurtă cuvĕntare arătă mariile merite ale savantului profesor V. A. Urechiă și terminând îi prezentă din partea studenților universitari o statuetă.

Mai vorbesc apoi domnii Vișoiu în numele asociațiunei studențești, Hănescu din partea Uniunei studențești, Siculescu Stoia în numele studenților macedoneni, Ghiulă Petrescu în numele studenților în drept, profesorul Protopopescu în numele corpului didactic, și d-șoara Konegiopol în numele studentelor române, care a oferit apoi veteranului profesor un splendid buchet de flori naturale.

După aceste cuvĕntări se urcă pe tribuna improvisată dl V. A. Urechiă, care mulțămește studenților de manifestația ce 'i-au făcut.

Toți studenții s'au coborît apoi în grădina Ateneului, unde s'au fotografiat în corpore, avênd în mijlocul lor pe serbătoritul profesor.

După fotografiare musica a început să cânte Hora Unirei și studenții încing o horă mare.

Finanțele țĕrii.

Arangearea situației financiare formând preocupația principală a guvernului, îndată după întoarcerea din străinătate a M. S. Regelui parlamentul va fi convocat în sesiune extra-ordinară, pentru a lua oarecari măsuri legislative spre a se converti împrumutul de 175 milioane făcut de guernul conservator, a cărui scadență urmează peste trei ani.

Pentru arangearea acestei afaceri este necesară o reformă de imposite. Lansată această idee a guvernului, băncile din București au luat solidara hotărîre de a servi Statul, deschizêndu i cont curent,

Administrația Domeniului Coroanei.

Expositii de vite.

In ziua de sf. Gheorghe, s'a ținut, organisându-se la Periș (România) prima expositie de vite arangiată de Administrația Domeniilor Coroanei, spre sfîrșitul de a încuragia pe țărani ca să dea o mai bună îngrijire vitelor lor.

Expositia, ca prima încercare de acest fel, a reușit peste așteptare de bine.

Numĕroși țărani din satele aparținătoare domeniului Cocioc și-au adus vitele la expositie, și deși lucrul era cu desevîrșire nou pentru ei, efectele binefăcĕtoare ale acestui fel de întreprinderi s'au ivit numai decât. Țĕranii, înțelegênd că e vorba de emulațiune, s'au silit fie-care să aducă vitele curate; țĕrancele, dacă nu alt-ceva, 'și-au împodobit vacile și viețelușii cu câte o panglică, sau funduliță, și chiar pe locul expositiei am vĕzut țĕranii curățindu-și vitele cu țesala, un instrument de care alt-cum țĕranii nostri prea puțin se servesc.

Au fost expuse numai bovine, în special vaci de lapte cu viței, acești din urmă încrucișați cu reproductori de rasa Algau, pe care Administrația domeniilor Coroanei îi pune gratuit la disposiția țĕranilor, juncii și tăurenci tot încrucișați, și boi de muncă.

Expositia a fost deschisă la oarele 10 dimineața, în presența d-lui I. Kalinderu, administratorul Domeniului Coroanei, însoțit de dl medic veterinar Filip, dl I. C. Roman, directorul stațiunii agronomice, de dl inspector Oceanu și personalul administrației domeniului Cocioc, fiind de față un foarte numĕros public, în cea mai mare parte țĕrani.

Dl Kalinderu, primit cu entusiasm de către mulțimea țĕranilor, cari atâtea prilejiuri au avut să conoască în d-sa pe bine-făcĕtorul lor desinteresat, a rostit un discurs de ocasie, în care a arătat că Administrația Domeniilor Coroanei, conformându-se intențiunilor M. S. Regelui, își dă toate silințele ca să îmbunătățească starea și traiul țĕranilor locuitori pe moșiile sale. In acest scop s'a aranjat și expositia de față. A arătat apoi marea însemnătate a vitelor pentru gospodăria țĕrănească și a povățuit pe țĕrani să se silească a avea vite bune, să le îngrijească, să le hrănească, să le cureță, să le adăpostească, bine, asigurându-i că administrația îi va încuragia și îi va rĕsplăti, dacă îi vor urma povețele, cari altcum numai în interesul țĕranilor și nu în folosul ei sunt.

In urmă, dl Kalinderu a visitat, urmat de întreg publicul asistent, expositia, avênd pentru toți țĕranii expunĕtori câte un sfat, câte un cuvînt de încuragiare și de laudă la adresa celor ce au expus vitele cele mai frumoase.

După aceea, vitele au fost examinate de o comisiune compusă din dl medic veterinar Filip, din funcționari de ai Administrației și din prinosul local.

Examinarea și clasificarea terminată, s'a precedat la distribuirea premiilor. Dl Filip a rostit o mică cuvĕntare, în care a îndemnat pe țĕrani să dee o mai bună îngrijire vitelor, arĕtându-le ce trebue să facă spre acest sfîrșit, și ce foloase vor avè după vite bune și bine îngrijite. Apoi a cetit lista premianților, cărora dl Kalinderu li-a înmânat premiile în sumă de 40, 30, 20, 10 și 5 lei unul; în total s'au distribuit 500 lei, o sumă destul de considerabilă pentru țĕranii unei singure moșii.

E deci de prevĕzut, că la altă ocasie țĕranii se vor sili, cari de cari mai mult, a avea vite bine ținute, pentru a dobândi laudă și bani în urma lor. E va să zică evident, și e în același timp confirmat prin experiența altor țĕri, că expositiile periodice sûnt cel mai bun, cel mai simplu și cel mai sigur mijloc pentru îmbunătățirea vitelor.

Inaugurând aceste expositii la noi, administrația domeniilor Coroanei, sub înțeleapta și patriotica conducere a dlui Kalinderu, 'și-a câștigat un nou titlu de recunoștință din partea țĕrei.

După cât ni-am putut informa, dl Kalinderu are intenția să aranjeze expositii similare în fiecare an și pe toate domeniile de sub administrația sa.

Cât privește programul expositiei, el a fost alcătuit de dl medic veterinar Filip, unul din cei mai zeloși și mai capabili dintre specialiștii noștri tineri.

Aranjamentul localului a fost făcut cu gust și pricepere de funcționarii administrației domeniului Coroanei, în special de dl silvicultor Armășescu.

Dela Sinodul Aradan..

Raportul Senatului bisericesc.

(Continuare.)

Remonstrațiunile.

Pe când așteptăm licuidarea sumelor de întregire a dotației pe anul 1899 pentru întreaga preoțime, care reflectase la asemenea ajutor de stat și spre care scop, după cum am raportat, în 1900 înaltul guvern ne pusese la disposiție o sumă de 160.000 cor., înaltul guvern ni-a notificat sub 19 Iuniu 1900 Nr. 16650, că a constatat dotația la patru preoți și ne-a avisat să numĕrăm sumele licuidate pentru respectivii.

In contra acestei procederi fără sistem și de preferință a unor preoți față cu alții și jignitoare pentru prestigiul archiereului și al Consistoriilor ca autoritate bisericească, ne-am aflat îndemnați a remonstra și a declara, că esolvirea sumelor licuidate va urma numai după ce ni-se va pune la disposiție conspectul despre constatarea venitului și licuidarea întregirii pentru întreaga preoțime interesată.

A doua remonstrație s'a făcut sub 26 Septemvrie 1900 Nr, 7761 contra acelei părți din resolutiunea înaltului guvern Nr. 16.650 din 1900, prin care restringe dreptul Consistorului de a incassa sidoxia episcopească de-odată cu esolvirea sumei de întregire a dotației preoțești, earacum în timpul din urmă s'a mai făcut remonstrațiune contra acelei procederi a înaltului guvern, după care întregirea dotației pe 1901 a început o a asemna în rate trei-lunare și nu semestrale, după cum s'a fost făcut de mai nainte învoiala și după cum așteptam tocmai pe basa dispositiilor Nr. 16650/900 și 5713/901.

Ce resultat va avé acest din urmă pas care s'a făcut și din partea mitropoliei, nu putem prevedé, celelalte cereri toate sunt resolvite.

Resolutiile primite.

Ca resultat al instrucțiunilor date în jos relativ la pregătirea și subșternerea fassiunilor și ca resultat al representațiuilor făcute în sus, estragem următoarele momente:

a) subscrierea fassiunilor și legalisarea adnexelor numai prin concernenții protopopi s'au încuviințat (sub 11 Decemvrie Nr. 94303.)

b) în urma remonstrațiunei s'au pus în curgere censurarea fassiunilor și expedarea resolutiilor și cu începere dela 17/30 Iuliu în continu primim resolutii, din cari în general reese, că:

c) preoților pe lângă alte dări publice basate în legile statutului, li-s'au computat în sarcina venitului fassionat, sidoxia episcopească, taxa la fondul preoțesc și birul protopopesc, apoi s'a licuidat relut de cetel la toți câți au reflectat și au dovedit trebuința cu atestat dela organele civile.

d) fassiunile făcute și subșternute ulterior încă au fost primite și resolvite favorabil.

e) văduvelor și erezilor preoților li-s'a recunoscut dreptul la întregirea licuidată pentru soții respective părinții lor pe durata serviciului prestat.

f) s'a admis incassarea sidoxiei episcopeşti deodată cu esolvirea sumei de întregire.

Gravamine.

Contra licuidărilor în general nu avem escepţiune, dar avem escepţiunĭ contra procederei înaltului guvern, relativ la esplicarea şi aplicarea §-lui 4 şi 5 din legea despre întregirea dotaţiei.

Preoţilor adecă, cari 'şi-au cumpletat clasele gimnasiale după terminarea cursului teologic, ori paralel cu acesta, înaltul guvern nu le recunoaşte cualificaţiunea superioară şi nu le întregeşte dotaţia decât la 600 respective 800 coroane.

Atari preoţi jigniţi în interesele lor personale s'au folosit de remediul recursului, dar cu toate că din partea noastră au fost subşternute cu propunere recomandătoare motivată, s'au respins.

S'a făcut în causă representaţie şi din partea Consistorului mitropolitan, dar tot asemenea soarte a avut, pentru-că Escelenţa Sa Domnul ministru de resort ţine la litera §-ului 4, ear referitor la § 5, deşi admite că, cel ce şi-a completat clasele gimnasiale mai târziu, poate reflecta la întregirea până la 1600 coroane, dar în acelaşi timp cere, ca respectivul să dovedească, că cursul teologic l'a absolvat după terminarea claselor, sau cu alte cuvinte, să se înscrie ca preot în funcţiune la cursul teologic de nou.

De aceea presentând starea, lucrului, ţinem că Veneratul Sinod va afla modalitatea de a esopera esplicarea şi aplicarea favorabilă a legii în punctul cualificaţiunei personale a preoţimei noastre cu atât mai vîrtos, cu cât asemenea esplicare şi aplicare nefavorabilă a legii atinge de aproape şi interesele materiale şi prestigiul bisericii.

Starea afacerii de întregire.

Sub districtul Consistorului din Arad cu 393 parochii s'a staverit dotaţia

la	298
sub regulare sûnt	2
n'au reflectat	93
	393

In districtul Orăzii-mari s'a stabilit dotaţia la 260 parochii
sub regulare 2
de tot: 262.

Venitul curat al singuraticelor parochii, constatat pe basa fasiunilor învederează din acte şi din evidenţa respective conspectul comunicat dela înaltul guvern.

Deşi licuidarea nu este încheiată peste tot nici la parochiile amintite mai sus, pentru-că preoţii s'au folosit de remediul recursului admis prin resoluţii particulare contra staverirei venitului şi a speselor, şi astfel, deşi mai sunt reclame neresolvite, totuşi pentru orientarea Veneratului Sinod ţinem a arăta, că spre distribuirea între preoţi, ni s'au pus la disposiţie şi anume:

a conto 1899 . . .	160.000 cor.	
pentru anul 1899, 1900	161.756 „	38 fil.
ear' pe pătrarul prim din 1901 o sumă de	42.058 „	06 „
ceea-ce pe anul întreg 1901 ar face . . .	168.232 „	24 „

In suma de 168.232 coroane este socotit şi relutul de cortel, care la an se urcă la 40.415 cor.

Dacă la atâţia preoţi numai atâta întregire s'a licuidat, explicarea e aceea, că pentru acum s'a făcut întregirea numai la 600 respective 1200 coroane şi că majoritatea preoţimei are cualificaţiunea sub opt clase.

Capelanii.

Independent de sumele licuidate pentru preoţii de sine stătători, înaltul guvern a pus la disposiţia mitropoliei 20.000 cor. spre distribuire între capelanii aplicaţi lângă preoţii îndraptăţiţi a reflecta la întregirea dotaţiei.

Din această sumă eparchiei aradane 'i-s'au venit 6000 coroane, cari se vor şi distribui în timpul cel mai apropiat.

1. In toamna anului trecut întrunindu-se congresul nostru naţional în sesiunea ordinară, între alte lucrări ale sale a votat şi noul Regulament pentru procedura sumarie în procesele matrimoniale care s'a şi publicat şi intrat în valoare.

2. Obiect de specială considerare a fost pentru acest senat organisarea şi constituirea credincioşilor gr. or rom. din capitala Budapesta în comună şi parochie gr. or. română, independent de parochia greco-macedo-valachă din Budapesta.

Prin trecerea la cele eterne a preotului Miculescu, întâmplată la 1887 şi prin scoaterea limbei române din acea biserică, decretată prin conclusul dela 1 Februarie 1888 a representaţiei aceleĭ biserici compusă numai din Greci şi macedo-români, atât români gr. or. câţi n'a fost primiţi, cât şi cei îngreunaţi la acea biserică şi cu ei şi cei din giur rămânând fără biserică şi fără preot; prin urmare şi fără serviciu bisericesc, tinerimea fără instrucţiune şi creştere religioasă, cu un cuvânt fără ori-ce îngrijire pastorală şi fără ocrotire şi mângâere sufletească, s'au constituit pe basa §-lui 24 al art. de lege LIII din 1868 în consonanţă şi cu resoluţiunea ministerială Nr. 20562/888 în comună bisericească gr. or. rom., independent de parochia greco-macedo-valahă şi pe basa acesteĭ constituirĭ Consistorul în consonanţă cu disposiţiunea art. de lege IX din 1868 i-a incorporat la sînul mitropoliei gr. or. rom. sub jurisdicţiunea acestui Consistor, conform angajamentelor luate prin concluse anterioare, dar cu expresa reserva, ca drepturile lor faţă cu biserica groco-macedo valahă să 'şi-le validiteze în calea sa.

Primiţi în sînul mitropoliei, s'au constituit în parochie cu preot stabil, făcându-i dotaţie din mijloacele lor propriĭ.

Până să ajungă a-'şi edifica şi biserica corăspunzătoare, 'şi-au arangeat o capelă în casele fondaţiuneĭ fericituluĭ Emanuil Gojdu, care capelă la 12/25 Noemvrie 1900 s'a şi sfinţit prin Preasfinţitul archiereu diecesan Iosif Goldiş cu asistenţă recerută şi s'a predat destinaţiuneĭ spre cea mai mare bucurie a credincioşilor din noua parochie. Prin acest fapt îndeplinit s'a sporit numărul parochiilor cu 1.

3). Afacerea dela Becicherecul-mic s'a regulat astfel: că comisia mixtă despre care am făcut menţiune în raportul din 1900 a ajuns la învoială, după care credincioşii nostri, titulo bir. stole şi spese de cult socotelĭ dela 16 Noemvrie 1897 până la 13/26 Noemvrie 1900 să despăgubească pe coreligionarii lor sârbi cu 1060 coroane.

Şi după ce învoiala s'a făcut cu concursul şi consimţământul credincioşilor nostri interesaţi, s'a aprobat şi din partea acestui Consistoriu, devenind astfel de prisos remonstraţiunea indicată prin conclusul Nr 39/c. 1900.

4.) Afacerea cu H. M. Vaşarheiul atinsă sub II p. 4 din raportul anului trecut, deşi solicitată, este tot în stadiul arătat.

5.) Deşi la restaurarea corporaţiunilor în parochii efeptuită în anul 1900 pentru periodul 1900—1902, credincioşii au manifestat un viu interes, deşi nici aceste alegeri nu au putut trece, fără-ca anumite grupuri să nu afle jigaite interesele lor în resultatul alegerilor, alegerile cu escepţiunea câtorva casuri s'au aprobat şi părţile s'au mulţumit cu resoluţiunile.

(Va urma.)

Să grijim de popor.

Tauţ, 23 Aprilie.

Călătorind în vacanţa Paştilor prin comunele din giur, mi-s'a dat ocasiune de-a auzi pe oameni cu carte întrebând: ce ar fi de făcut cu poporul nostru, pentru a-'i mai uşura soarta? Om tinăr fiind, am rămas în restanţă cu părerea mea.

Cărturarii poporului nostru de multe-ori au zis cu durere, că bietul plugar decade din ce în ce în cele materiale. Multă povară îl apasă şi acuma, încât abia-'şi mai susţine sufletul în oase.

In adevăr, dacă aruncăm o privire asupra lui, îl vedem aşa de asuprit din toate părţile şi de către toţi; ne mirăm, cum de nu a perit, cum mai poate încă trăi?

Poporul nostru a putut să trăiască până acuma, pentru-că puterea lui de vieaţă a fost mai tare, dar' acuma a slăbit în el şi aceea; ear duşmanii lui s'au sporit şi s'au întărit peste măsură. Trebue dară, ca şi poporul să se reculeagă, să se deştepte din somn, dacă voeşte să mai trăiască; trebue căutate mijloacele de mântuire, cari ar fi multe de toate, însă, durere, nu le prea căutăm şi nu prea avem grijea să le asigurăm. Cei mai mulţi dintre noi îşi caută numai de trebile lor particulare. Ear cei puţini, cari mai fac ceva, nu sunt spriginiţi. Aşa nu e bine; nu poate să rămână tot aşa starea de lucruri, căci perdem foarte mult. Alţii din giurul nostru înaintează cu paşi repezi; ei se îmbogăţesc, pe când noi rămânem săraci; ei înfloresc, şi noi veştezim.

Suntem o naţiune mică, puţini la număr, şi încungiuraţi de neamuri mari, cari ne vor absorbi, dacă nu vom băga de seamă şi de nu ne vom reculege.

Unica mântuire a noastră e *luminarea şi deşteptarea noastră în învăţătură şi în păstrarea avutului nostru.* Eată dară ce trebue să avem şi noi Românii înaintea ochilor, ca să putem da înainte, să putem trăi şi să ne desvoltăm.

Dar', fiind-că temelia unei naţiuni e poporul, se înţelege de sine, că înainte

MUSA SOMEŞANĂ.

(Partea a II.)

— Doine, hore şi satire poporale române din giurul Năsăudului. —

ADUNATE

de

Iuliu Bugnariu Sălăuţanul.

Bărbatul şi muierea.

— Satiră poporală în formă de dialog. —

Bărbatul:

Plâng, Doamne, mă tânguiesc,
Când cu de-adinsul gândesc,
Cum mai demult petreceam,
Cu tineri mă veseliam;
Mă 'mbrăcam colea frumos,
Ca un voinic veselos
Şi barba că mi-o rădeam,
Om frumos eu mă mumiam
Vinul de bun îl căutam,
Aceea ce vream lucram.
Oh, al meu prea dulce traiu,
Cum de tine mă scăpai;
Oh, a mea dulce vieaţă,
Cum ai trecut ca o ceaţă,
Că de când m'am însurat,
In grea boală m'am băgat;
De când luai acest glod,
Mă băgai în mare jug
Şi în beteşug rău foarte...
N'oiu scăpa până la moarte!
Ştie singur Dumnezeu
Truda şi necazul meu,
Că copiii m'au umplut,
Lucru scârnav şi urît:
Unul mă cheamă să-l iau,
Altul zice: dă-mi să beau;
Altul zice, că-i flămând
Şi se cântă: „Vai!“ strigând;
Unul zice; „tată-s gol,
Mi-e ruşine să mă scol!“
Toţi de toate laturea
Nu 'ncetează a striga:
— „N'am mâncat
Şi n'am beut,
Oh, al meu tată iubit!“
Ce să fac, sărac de mine...
Nu pot umbla de ruşine;
De mâncat la toţi le-aş da,
Dar' nu le pot câştiga
La atâţia ticăloşi
Şi la maţe sănătoşi.

Când îi văd pe toţi în vatră,
Inima mea e mai moartă,
Periĭ 'n cap mi-se ridică,
Mă cutremur, mor de frică,
Că şi capul mi-ar mânca,
De cumva lor mi-l'aş da,
Urechile încă toate
Ai mei prunci minteni le-ar roade.
De-aş avé vre-o mângâiere
Intr'a mea mare durere
Să-i văd odată 'mbrăcaţi
Pe ai mei tineri argaţi,
Şi cu pânză cât de groasă
Să-şi astupe celea oasă,
Celea oasă mult pârlite
Şi de soare mult negrite.
Ba mă mustră muierea
Să am grijă şi de ea.

Muierea:

O, iubit bărbatul meu,
Văd, că ţie-ţi pare greu,
Că casa mi-e toată goală,
Tocmai ca o spartă oală;
Păreţii îs deslipiţi,
In toate laturi hâiţi;
Copiii i-aş îmbrăca,
Cine-atâta va lucra?
Atâţia copii să'mbrac,
Caută de necaz să zac;
Apoi, pe la noi încoace
Cânepa nu se prea face, —
O-aş cumpera din săsime,
Dară sasca scump o ţine;
O-aş cumpăra dela Români,
Dar' şi ei-'ls la maţe câni,
Căci când mă văd cumpărând,
Umblă cu toţii rîzând.
O-aş cumpăra netopită
Şi eară-s rău necăjită,
Că trebue s'o topesc,
Apoi ear' să o clătesc,
Să o perilu, s'o lucrez,
Până gata să o văz.
Apoi lucru cel mai mare,
Care nici un capăt n'are:
Dimineaţa să mă scol...

Nu mă prea'ndur — de sub ţol,
Să torc, să-mi rup oasele,
Să nu dorm cu nopţile.
Io-s o muiere trudită,
De mulţi copii chinuită;
Mănânc bine şi horesc,
Dorm în pace, hodinesc
Câte-odată pân' la neuă...

Atunci când e lună nouă;
Câte-odată pân' la zece,
Când umblă vremea mai rece;
Apoi mă scol să prânzesc
Şi ear' să mai hodinesc.
Eu caută să ştiu de lume,
Lăsând în foc aste glume,
Caută să m'ascund de soare,
Să caut umbră cu răcoare,
Unde soarele nu frige
Să dorm bine fără grije,
Să mă scol către ujină,

de toate în popor trebue să rĕspândim învĕţătura şi lumina.

Spre acest scop maĭ mult pot face preoţiĭ şi învĕţătoriĭ. Ar fi bine, dacă în fiecare comună s'ar putè înfiinţa şi câte-o bibliotecă pentru popor şi locul cel maĭ potrivit ar fi în şcoală, unde pe baniĭ adunaţi dela poporeni s'ar cumpĕra foĭ şi cărţi scrise pentru popor şi unde să li-se ţină lecţiuni publice.

Deci la lucru, cărturariĭ şi luminătoriĭ aĭ poporuluĭ, căcĭ deşteptarea poporuluĭ e mântuirea noastră.

Georgiu Abrudan.
Învĕţător.

Recensiune

asupra cărţiĭ „Predice ocasionale şi funebrale" de Dr. Em. Elefterescu (1900), scrisă de Ioan Nicorescu, preot în Jabar.

(Continuare şi fine).

Urmaĭ până aicĭ cu decopiarea ambilor autoriĭ, pe motivul ca să pot demostra întru-cât s'a făcut dl Dr. Elefterescu culpabil în literatura noastră bisericească; pentru-ca să concedem că cineva publicând un articol din orĭ-care sferă a ştiinţeĭ împrumută ideĭ, ba până şi pasage maĭ micuţe, dar nu aşa cum a purces dl autor luând predica din cuvĕnt în cuvĕnt. Eu nu ştiu ce-'l va putĕ scuza, pentru că e făcut cu premeditare, în unele locurĭ omite, ear' într'altele adauge, aşa că anume caută cum să se presinte în public cu haina altuia. De bună seamă, că nu-i ridică reputaţia, şi era maĭ bine de nu eda aceste predicĭ, căcĭ rĕmânea necunoscut pe calea plagiatureĭ.

N'am terminat încă cu decopiarea cuvĕntărilor şi nicĭ nu mĕ voiu estinde asupra întregeĭ tractărĭ, ca să nu fiu prea lung cu recensiunea mea, dar nu voiu lăsa neatinsă finea lor, adecă epilogul, ca să se vadă, că dl autor nu se geneazā întru nimic, rĕmâne constant şi foarfecă bine pe dl V. Criste.

Elefterescu:

Să grijim dar', iubiţilor, de sufletul nostru, ferindu-l şi curăţindu-l de pĕcate. Să fim tot-deauna gata, căcĭ nu ştim oara când vom merge din această lume trecĕtoare, în lumea cea eternă. Astăzĭ, mâne, sau poimâne, maĭ curênd sau maĭ târziu oara despărţiriĭ noastre va venì şi fiind noĭ atuncĭ gata creştineşte, vom trece liniştiţi hotarele acesteĭ lumĭ şi ne vom aşeza în fericirea eternă. Amin.

In numele Tatăluĭ şi al Fiuluĭ şi al Spiritului sfânt. Amin.

V. Criste:

Grijiţi dară de sufletele voastre, tr. a., ferindu-le şi curăţindu-le de pĕcate. Fiţi tot deauna gata, căcĭ nu ştim, oare al cărui mormênt dintre noĭ se va deschide maĭ îngrabă după acest repausat în Domnul?

Astăzi, mâne, sau poimâne, maĭ curênd sau maĭ târziu oara despărţiriĭ noastre de lume va venì şi fiind noi atuncĭ gata creştineşte, vom trece liniştiţi hotarele acesteĭ lume şi ne vom aşeza în sînul luĭ Avram — în fericire eternă. Amin.

E constatat dară, până la evidenţă că dl Dr. Em. Elefterescu 'şi-a însuşit lucrările altora de ale d-sale publicându-le în volum, fără de a indigeta cât de puţin în prefaţa cărţiĭ că s'ar fi folosit de cutare sau cutare autor la compunerea „predicelor" funebrale şi ocasionale. Ba ce e maĭ mult, din prefaţa opuluĭ resultă destul de evident, că dl doctor prin o silinţă mare a ajuns a eda aceste predicĭ, şi simte o plăcere că le poate presenta şi pune în serviciul cleruluĭ român, dela care speră o spriginire caldă. In prefaţă se recomandă destul de bine dl autor. Numaĭ că lucrul, după-cum îl cunoaştem noĭ acum după recensiunea presentă, nu ştiu dacă dl Elefterescu în loc de a face serviciu amvonuluĭ n'a stricat maĭ mult decât a edificat inimile. Pentru-că îndată ce cineva are ambiţia a eşi în public şi deosebit cu lucrărĭ din sfera elocinţeĭ sacre, apoĭ trebue să presinte cleruluĭ lucrărĭ după carĭ clerul într'adevĕr să se poată îndrepta, să-i fie folos şi maĭ ales dacă seceta literară e îngrozitoare, apoĭ n'o poţĭ rĕcorĭ cu lucrărĭ de feliul d-luĭ „doctor", pentru-că cuvĕntările în sine nu sunt rele, că sunt de ale autorilor nostri, carĭ numĕră destul în literatura noastră eclesiastică; află însă cartea în loc de resunet în inima cleruluĭ resentiment pentru-că dl „doctor" şi-le-a atribuit de ale d-sale propriĭ. Era cartea la loc, dacă d-sa făcea pomenire de isvoarele carĭ le-a folosit la compunerea lor, cum a procedat cu tomul I de predicĭ, carĭ de asemenĭ partea cea maĭ mare din ele sunt prelucrărĭ, ba şi plagiaturĭ. Se justifică însă prin indigetarea isvoarelor şi se şterge de orĭ-ce critică

După acestea, ca să termin, revin la adevĕratul motiv ce l'a îndemnat pe dl „autor" a eşi cu cartea presentă în public, adecă la „seceta literară îngrozitoare" ce domneşte pe câmpul literatureĭ elocinţeĭ sacre, despre care face pomenire între cuvintele prime din prefaţa opuluĭ, şi-'ĭ zic dluĭ doctor Em. Elefterescu:

„Mai bine secetă în literatură,
„Decât o aşa mare plagiatură!"

Rĕspuns dluĭ P. Rotariu în causa institutuluĭ „Timişiana".

Timişoara, Aprilie 1901.

Onorată Redacţiune!

Precum am amintit deja în scrisoarea mea apărută în nr. 56 al acestuĭ preţuit ziar, dl P. Rotariu în calitatea sa de director executiv publicând o „Intimpinare" în nrul 49 despre cele petrecute în adunarea generală a institutuluĭ „Timişiana", ţinută în 18 Martie a. c., de o parte mĕ atacă pe mine personal, de altă parte denaturează esenţial atât cele petrecute în adunarea generală, cât şi atitudinea mea ce am avut în adunare; dacă dl P. Rotariu ar fi rĕmas calm şi obiectiv în „Intimpinarea" sa, eu, în interesul bine priceput al institutuluĭ, aş fi trecut uşor peste aceea, procedura d-sale însă mĕ sileşte să mĕ pronunţ şi eu asupra chestiuneĭ atât în interesul reputaţiuneĭ mele personale, cât şi pentru restabilirea adevĕruluĭ.

La tot casul e foarte caracteristic, că dl P. Rotariu cugetă a apĕra bine institutul când ventilează prin pressă lucrurĭ nefavorabile pentru un institut de banĭ, şi aceasta o face într'un mod pătimaş şi provocător: dacă a avut voie să se rĕfuiască cu corespondentul d-voastre, să se fi rĕfuit personal şi obiectiv cu dînsul, ear' nu mistificând adevĕrul în contra altora şi atacându-mĕ personal pe mine; dl P. Rotariu are deci meritul, dar' şi responsabilitatea, că afacerea institutuluĭ „Timişiana" a ajuns a fi desbătută în pressă.

Constat, că dl P. Rotariu a scris „Intimpinarea" în calitatea sa de director executiv al institutuluĭ, prin ceea-ce a voit să dee o formă oficioasă scriselor d-sale presentând lucrul ca şi când „Intimpinarea" ar emana dela direcţiune, ear' nu dela d-sa personal; dl P. Rotariu prin aceasta comite un abus de posiţiunea sa de director executiv, căcĭ am declaraţiunea categorică a direcţiuneĭ întregĭ, că direcţiunea nu a avut nici o ştire prealabilă despre „Intimpinarea" şi nu s'a identificat cu aceea, toată afacerea deci o consideră de o afacere pur personală; mai la vale vom vedè, ce consideraţiunĭ şi motive au determinat pe dl P. Rotariu la tactica de a-'şi atribuì per abusum caracterul oficios într'o causă, — publicarea „Intimpinarea", — de care direcţiunea nicĭ n'a avut cunoştinţă şi cu care nicĭ nu s'a identificat.

Corespondenţa, care a jignit atât de mult pe dl P. Potariu, a apărut numaĭ în preţuitul d-voastre ziar; nimic maĭ natural deci, decât, ca dl P. Rotariu, dacă odată nu 'şi-a putut suprima dorinţa de a reflecta la aceea, să se fi mărginit earăşi numaĭ la ziarul d-voastre; d-sa însă nu cunoaşte aceste marginĭ, căcĭ în ziua când vĕ trimite d-voastre „Intimpinarea", tot „Intimpinarea" aceasta o trimite şi redacţiuneĭ „Gazeteĭ Transilvanieĭ", astfel apoĭ s'a întâmplat, că „Intimpinarea" a apărut în aceeaşĭ zi, adecă în 14/27 Martie a. c., atât în acest preţuit ziar, cât şi în „Gazeta Transilvanieĭ".

Procedura aceasta a dluĭ P. Rotariu nu denota altceva, decât dorul de a arĕta lumeĭ marĭ, cât de bine ştie d-sa apĕra institutul, ce pĕcat mare am comis eu contra institutuluĭ în adunarea generală şi că de n'ar fi d-sa cine şi ce e, — prestigiul institutuluĭ s'ar duce pe copcă. Prin aceasta însă dl P. Rotariu mĕ atacă şi pe mine în cercurĭ maĭ largĭ, fără a-i fi dat cineva — cu atât mat puţin eu — motive la atacul din „Gazeta Transilvanieĭ", dar' şi causa institutuluĭ, o face maĭ celebră, — de sigur nu în interesul bine priceput al institutuluĭ.

Este adevĕrat, că în adunarea generală nu s'a folosit de loc cuvĕntul „hurubă" despre casa cu pricină, cumpĕrată pentru institut, ceea-ce însă nu exclude nicĭ decât, ca acea casă să fie de fapt o hurubă, precum şi este; s'a folosit terminul de „veche", care trebue demolată, ceea-ce e identic cu „hurubă", prin urmare şi cuvĕntul „hurubă" cu drept s'ar fi putut aplica la casă; în raportul general direcţiunea însaşĭ spune, că casa e veche şi că esperţiĭ sunt de părere, că trebue demolată; o astfel de casă deci nu poate fi altceva decât o hurubă; adevĕrul acesta să nu supere pe dl Rotariu acum, ci să se e ocupat de el atunci când d-sa a propus direcţiuneĭ cumpĕrarea acesteĭ case, căcĭ în casul acesta 'i-s'ar fi cruţat sfĕrarea ce-'ĭ face acum casa cumpĕrată.

Să gat bărbatului cină,
Să aştern hârţa de pat,
Să se culce-al meu bărbat.

Şi eu atunci aş mai toarce,
Dară somnul nu-'mi dă pace;
Ochiĭ îmi păinginează,
Când şi când adormitează,
Cad une-ori la pământ
Trudită de somn fiind,
Avênd mare slăbiciune,
O vai, nu se poate spune!
Dacă vĕd, că nu pot toarce
Şi vĕd că nu am ce face,
Ţip furca, să hodinesc,
Să nu mĕ maĭ nĕcăjesc
Şi mĕ dau un pic spre somn —
Numaĭ un picuţ s'adorm.

Am uitat acum de mine,
Nu mĕ trezesc până mâne;
Oh, lume înşelătoare
Şi foarte amăgitoare,
Cât eşti mie de tirană
Şi foarte mare dujmană!
Cum tu pe min'm'asupreşti,
Cu grea boală mĕ căsneşti
Să nu pot nici pic lucra
Şi pruncii a-i îmbrăca.
Numaĭ a mei pruncuşori
Să umble pururea goĭ,
Goĭ, mucoşi şi flenduroşi,
Dărăbiţi şi petecoşi?
Şi cât bărbatul mĕ bate,
Ştiu numaĭ a mele spate;
Dară când eram frumoasă,
Cinaşă şi veseloasă
Eram dragă la bărbat
Şi la alţiĭ mulţi din sat.
Ear' acuma că-'s bĕtrână,
Cu toţiĭ m'ar da prinn tină...
Aşa-i lumea de tirană
Şi toturor e dujmană,
Că dacă îmbĕtrânesti,
Nimĕrui nu trĕbuieşti!

POVESTEA
Uneĭ Coroane de oţel.

Scrisă anume pentru ţĕrănime.

De

GEORGE COŞBUC.

Oastea.

7. Oficeriĭ noştri.

(Continuare.)

Şi e vrednică de laudă şi de amintire strănepoţilor nisuinţa Românului de-a sări singur, fără poruncă şi fără rugare, unde poate să facă binele şi să-şi arate vitejia.

Li-s'a întâmplat şi flăcăilor noştri să şi peardă une-orĭ firea, când au fost loviţi fără veste, ori când au vĕzut prea mulţi duşmani în faţa lor, cum au păţit-o la Griviţa, când au sărit asupra lor ca rĕsăriţi din pământ Harapiĭ, ori când n'au avut plumbĭ şi au stat cu mânile goale în faţa puştilor turceşti, ca pe câmpia Smârdanului. Dorobanţiĭ luĭ Şonţu 'şi-au pierdut firea când au vĕzut între eĭ şi redută Valea-Lacrimilor, de care nicĭ nu bănuiau.

Dar nici odată nu s'au dat îndĕrĕt. Precum am spus, după o clipită dorobanţiĭ luĭ Şonţu 'şi-au venit în fire şi au dat înainte; la Smârdan în şanţurĭ, când au venit Turcĭ să-i alunge, băieţiĭ fără plumbĭ, au stat unde erau, şi Turciĭ nu i-au putut scoate. La Griviţa, adevĕrat, s'au dat flăcăiĭ de treĭ ori îndĕrĕt, dar nu de frică şi cu gândul să se vadă cât mai îndelungaţi cu drumul de duşman; s'au dat îndĕrăt de multă perire, dar au sărit earăşi şi earăşi, şi au bătut reduta.

Străiniĭ, carĭ au vĕzut rĕsboiul nostru, au scos vorba, că „Românul ştie să moară". Asta însemnează vitejie şi nepăsare de moarte.

Ear adevĕrat, că dorobanţul, care avea nevastă şi copiĭ acasă, se ducea cu bătae de inimă maĭ grea decât soldatul de linie, care era flăcău. Dar întrat odată în focul gloanţelor, el nu se maĭ gândia acasă la copiĭ, şi nicĭ la el, ci numaĭ la Turcĭ.

Cată să spunem, că într'acest rĕsboiu s'au luptat treĭ feluri de soldaţi la fel de nepăsători de moarte. Turcul stă în foc şi nu se mişcă, nu atâta că are inimă multă, ci maĭ ales că are o neclintită credinţă în ursită, şi ştie că de ceea ce e scris, nu scapă. Ear legea Turcilor e înduşmănită cu a noastră, când e vorba de rĕsboiu. Hristos ni-a legat de suflet pacea şi ferirea de rĕsboae, dar Mahomed al Turcilor a propovĕduit silnicia armelor şi rĕsboiul. Turcul merge orbiş în luptă şi moare, căci aşa vrea Dumnezeu. In luptă Turcul e maĭ tare când se apĕră: stă neclintit în ploaia de plumbi şi nicĭ ochiĭ nu 'şi-ĭ mişcă.

Rusul e slab când se apĕră, dar e tare la năvală. Atunci pune capul în piept, pare că n'ar voi să vază de unde vine moartea, şi cu baioneta pe puşcă se duce orbiş, nicĭ nu se uită unde calcă. Dar nicĭ el nu merge la moarte pentru-că are inimă multă, ci pentru-că aşa cere porunca. Ruşiĭ sunt vestiţi de ascultători în rĕsboaie, şi e ştiut, că s'asvârl fără nicĭ un rost spre peire, fiind-că li-s'a poruncit aşa: aleargă şi mor, căcĭ aşa vreau oficeriĭ.

E frumos să morĭ ca Turciĭ, că aşa vrea Dumnezeu. şi legea, ori ca Rusul, că aşa vrea Ţarul şi porunca. Dar maĭ frumos e să morĭ, când eştĭ deplin luminat în sufletul tĕu, că aşa vrea ţara ta şi binele eĭ.

Dl P. Rotariu nu se miră de loc, că uniĭ, carĭ „nicĭ ei, nicĭ părinții lor n'au avut nicĭ ca proprietate, nicĭ în administrația lor o astfel de hurbuă în orașul Timișoara", nu pricep, că o astfel de hurubă e rentabilă pentru institut; rentabilitatea atât de mult lăudată o voiu dovedì mai jos; aicĭ observ, că d-sa ne descopere o teorie nouă, când convingerea positivă despre rentabilitatea unuĭ obiect de valoare o leagă de proprietatea obiectuluĭ respectiv; eu încă mĕ țin de aceia, carĭ nu au, ca dl Rotariu, casă în „orașul Timișoara", cutez însă și contra acesteĭ teoriĭ să afirm, că și noĭ — jĕleriĭ orașuluĭ Timișoara — știm nițică matematică, că dacă casa institutuluĭ aduce 2%, rentabilitatea ei e mai mică decât alte operațiunĭ de bancă, carĭ aduc 6—8%; la judecarea acesteĭ întrebărĭ nu se cere decât un singur lucru: să nu stai pe picior de rĕsboiu cu cele mai cardinale regule matematice; nu dl Rotariu are să se mire decĭ de nepriceperea altora, ci alțiĭ de teoria unică în felul ei a d-sale.

În adunarea generală primul punct al obiectelor de pertractare fiind raportul direcțiuneĭ despre gestiunea anuluĭ 1900, mai mulțĭ acționarĭ, fără deosebire de confesiune, între carĭ și d-niĭ C. Teaha, protopop gr.-cat. în Lighet și Pavel Iancu, preot gr.-or. în Obad, au luat raportul la aspră critică, exprimându-'șĭ în terminĭ categoricĭ nemulțumirea pentru multele descrierĭ de pretensiunĭ, pentru modul de a le descrie fără nicĭ o basă acceptabilă, apoĭ mai ales pentru cumpĕrarea caseĭ, care a fost numai în detrimentul material al institutuluĭ; procedura direcțiuneĭ în causa caseĭ a fost de către acționarĭ timbrată pe față de suspectă și total desaprobată.

Vĕzĕnd nemulțumirea generală și justă a acționarilor față de direcțiune, mi-am ținut de datorință să mĕ pronunț și eu asupra lucrurilor și dacă convingerea mea nu a putut întimpina complăcerea d-lor P. Rotariu și Dr. Traian Putici, nu e a mea vina, ci a d-lor, carĭ m'au adus atât pe mine, cât și majoritatea covĕrșitoare a acționarilor de bine în neplăcuta posițiune de a ne forma această convingere despre procedura d-lor ca membri aĭ direcțiuneĭ peste tot și în special în afacerea caseĭ.

In următoarele voiu schița pe scurt motivele propuneriĭ mele și propunerea însașĭ.

In raportul sĕu (I.) direcțiunea ne spune, că „bonitatea clienteleĭ s'a clătinat foarte", că „direcțiunea pentru mântuirea pretensiunilor sale a fost necesitată a cumpĕra unele și altele realitățĭ fără voia și fără intențiunea premeditată de a le cumpĕra"; recunoaște decĭ direcțiunea însașĭ, că a fost silită a lega un capital considerabil în realitățĭ; pe lângă toate acestea însă direcțiunea la întrepunerea dluĭ P. Rotariu decide cumpĕrarea caseĭ erezilor M. Dreghiciu, la care institutul cu nicĭ un ban nu a fost interesat; din acest punct de vedere decĭ a fost o greșală capitală cumpĕrarea caseĭ, precum greșită a fost și acea decisiune a direcțiuneĭ, ca pentru casă să dee un preț până la 48.000 cor., căcĭ aceasta este și desconsiderarea totală a principiuluĭ financiar, care perhoreschează legarea în mĕsură maĭ mare a capitalurilor în realitățĭ.

Direcțiunea însă motivează necesitatea cumpărăriĭ prin aceea, că numaĭ o casă proprie este semnul consolidăriĭ, dă ubicațiune stabilă și urcă vaza și creditul institutuluĭ; aceste motive însă ori și cât de frumos ar suna, ele nu sunt acceptabile și țintesc a îngreuna aflarea adevĕratelor motive ale cumpĕrăreĭ, căcĭ institutul nostru a fost deplin consolidat și fără casă propie, până în aniĭ din urmă, a avut și are și de present ubicațiune stabilă cu mult maĭ frumoasă și maĭ corespunzĕtoare decât aceea pe care 'ĭ-ar oferi-o casa cumpĕrată, ear în privința vazeĭ și creditului se înșeală amar direcțiunea dacă crede, că numaĭ casa erezilor M. Dreghiciu ar putè asigura vază și credit institutuluĭ; învit pe orĭ și cine, care nu cunoaște încă casa, să-șĭ iee osteneala să privească odată casa chiemată a ridica nimbul institutuluĭ, și sunt convins, că va rĕmânè total desilusionat.

Inainte de a decide cumpĕrarea caseĭ, direcțiunea a cerut părerea d-luĭ P. Rozvan, inginer în Arad, care în opinia sa dată din Arad la 11 Decemvrie 1899, zice textual următoarele: „Edificiul ca atare e vechiu, grosimea zidurilor e minimală, chiliile sunt scurde, podrumul (pivnița) este numaĭ sub o parte a caseĭ, grinzile din pod sunt învechite"; pe lângă toate acestea dl inginer e de părere, că edificiul represintă o valoare de 20,000 cor., ear intravilanul 28.000 cor.; obiectul întreg decĭ 48.000 cor. Nu voiesc de loc să fac obiect de discuțiune procedura d-luĭ inginer P. Rozvan, fiind pe deplin convins, că d-sa a făcut prețuirea caseĭ pe basa datelor carĭ 'i-s'au pus la disposițiune; dar direcțiunea ar fi procedat numaĭ atuncĭ corect, dacă, înainte de a decide cumpĕrarea, ar fi ascultat și părerile unor esperțĭ din loc, carĭ cunoscĕnd pe deplin împregiurările locale, puteau eventual să deie o părere divergentă de aceea a d-luĭ P. Rozvan. In casul acesta direcțiunea ar fi avut la disposițiune maĭ multe părerĭ și ar fi fost în posițiunea de a judeca altfel valoarea caseĭ.

Este un lucru de mare importanță împregiurarea, că valoarea fixată de dl P. Rozvan nu a trebuit de loc să lege direcțiunea și nu a scutit-o de datorința a cerceta și dînsa direct valoarea caseĭ; așa d. e. valoarea intravilanuluĭ fixată de dl espert la 28.000 cor. ar fi putut-o afla dela oamenĭ din loc, carĭ fără a fi architecțĭ se pricep la aceasta și ar fi putut da o părere aproximativă despre valoarea adevĕrată a intravilanuluĭ, cu atât maĭ mult, căcĭ însașĭ părerea d-luĭ P. Rozvan despre starea caseĭ citată textual maĭ sus trebuia să pună pe gândurĭ direcțiunea, că oare peste tot se poate institutul fără daună angaja la cumpĕrarea aceasta? Până aci decĭ direcțiunea a procedat, în casul cel maĭ bun pentru dînsa, ușuratic și fără a ținè cont de adevĕratele interese ale institutuluĭ. Oamenĭ din loc, pricepĕtorĭ la lucrurĭ de acestea și imparțialĭ susțin, că intravilanul nu valorează maĭ mult decât 12 000—16.000 cor., ear casa cam 8000 cor., întreg obiectul decĭ cel mult 24.000 cor.; că calculul acesta este cel maĭ aproximativ, se dovedește și prin cele întĕmplate ulterior.

Trec acum peste acestea și revin la modul cumpĕrăriĭ.

Deșì institutul are maĭ mulțĭ advocațĭ, carĭ posed deplina încredere a direcțiuneĭ, aceasta, cu încungiurarea advocaților sĕĭ, esmite pe membrul sĕu dl Dr. Traian Puticĭ la licitațiune cu mandatul de a da pentru casă un preț până la 48.000 cor. La licitațiune se presentează încă alțĭ doi reflectanțĭ, pe carĭ însașĭ direcțiunea în raportul general (VI) îĭ numește de „reflectanțĭ neserioșĭ", prin urmare aceștia n'ar fi împedecat de loc a cumpĕra casa cu un preț cât se poate de favorabil pentru institut. Incepĕndu-se actul de licitațiune, esmisul tribunaluluĭ reduce succesiv prețul de esclamare dela 53.860 cor., până la 40.000 cor., când esmisul direcțiuneĭ dl Dr. Traian Putici, de-odată și fără a aștepta reducerea și maĭ departe a prețuluĭ ofere pentru casă 40.000 cor.; firește, că în fața acestuĭ ofert ceilalțĭ doĭ reflectanțĭ s'au retras și casa din acest moment a devenit proprietatea institutuluĭ cu prețul de 40.000 cor.

Nu sufere decĭ nicĭ o îndoială, că exmisul direcțiuneĭ, dl Dr. Traian Puticĭ a făcut institutuluĭ o daună de câteva miĭ de coroane, când a oferit 40.000 cor., deșì la licitaițune nicĭ nu erau „reflectanțĭ serioșĭ" și că direcțiunea a comis un abus de încrederea acționarilor, când a aprobat prin plenipotența ulterioară procedura dăunoasă a exmisuluĭ sĕu.

Rentabilitatea caseĭ a fost pentru direcțiune totdeauna numaĭ o simplă ficțiune ademenitoare, ear întreg raportul direcțiuneĭ și în special partea de sub titlul „Rentabilitatea efectivă a caseĭ" e compus cu intențiunea evidentă, de a seduce pe acționarĭ; astfel direcțiunea zice: In anul curent (1901), luând de basă chiriile faptice dela finea anuluĭ 1900", vinitul brut al caseĭ face anual 3760 cor., ear regiile 2824.80 cor., remâne deci vinit curat 935.20 cor., ce corespunde capitaluluĭ investit până acum unuĭ venit curat de 6% și ceva maĭ bine. Lucrul stă însă de tot altfel și anume: chiriile *faptice* ale anuluĭ 1900 nu sunt *3760 cor.*, ci conform contuluĭ caseĭ numaĭ *3058.33 cor.*, din carĭ detrăgĕndu-se numaĭ regiile ordinare și neluând în considerare spesele de reparaturĭ, resultă un venit curat de *273.53 cor.*, ear această sumă nu corespunde unuĭ venit curat de 6%, ci de ceva maĭ puțin decât 2%; maĭ trebue însă să se iee în considerare, că până acum nu s'a investit numaĭ 13.000 cor., — cum raportează direcțiunea, ci 15.400 cor., prin urmare, dacă vom confrunta această sumă cu venitul curat de 273.53 cor., vom căpĕta un venit cu mult maĭ mic decât chiar și 2%.

Contul caseĭ ne arată un deficit de 453.54 cor., pe care însă direcțiunea nu voește să-'l numească cu numele sĕu adevĕrat, ci-'l botează: „reparaturĭ neacoperite la casa institutuluĭ", — și aceasta, cu scopul de a îmbĕta lumea cu apă rece.

Considerând acum toate acestea am făcut următoarea propunere: „*adunarea generală desaprobă cumpĕrarea casei, îndrumă direcțiunea, ca în restimp de 3 luni să restitue institutului întreg capitalul dimpreună cu percentele, erogat sub acest titlu și din acest incident exprimă direcțiuneĭ întregĭ vot de neîncredere*", — cerĕnd, ca asupra acesteĭ propunerĭ să se voteze secret.

Dl Voicu Hamsea față de această propunere a susținut, că direcțiunei numai atunci s'ar putè da vot de neîncredere, dacă prin procedura sa ar fi călcat legea ori statutele, d-sa face deci contra-propunerea, ca: *adunarea generală să treacă la ordinea zilei peste propunerea mea.*

Eu am protestat contra admiterei la vot a propunerei dlui V. Hamsea, căci aceasta ar involva denegarea drepturilor mele de acționar de a face propuneri și a cere ca acelea să se supună votului, drepturi garantate prin lege și statute, de cari nu dispune nici adunarea generală. A fost însă înzădar, căci dl P. Rotariu, ca președinte al adunării generale de odată zice: „*cine primește propunerea dlui V. Hamsea, să ridice mâna*", — la ce, după multe cortesiri și presionări, se ridică 17 mâni, ear dl P. Rotariu declară cu *17 voturi* propunerea mea de căzută, ear a dlui V. Hamsea de primită!

Indignat de această ne mai pomenită apucătură, am insinuat remediul legal contra acestei proceduri.

Aceasta este starea adevĕrată a lucrurilor, și că de fapt aceste lucruri așa s'au întêmplat, mĕ provoc la direcțiunea însași și la întreaga adunare generală.

Acum să vedem corectitatea procedurei dlui P. Rotariu.

D-sa susține, că votul de neîncredere trebue făcut în scris și motivat cu călcarea legiĭ, ori cu o daună deja constatată, făcută din partea direcțiunei cu vĕdită intenție rea sau pĕcătoasă.

Desfid pe dl P. Rotariu să-'mi arete, pe care § al legiĭ comerciale sau al statutelor își basează această aserțiune? Legea în privința aceasta nu conține nici o disposițiune, ear statutele (§ 22. lit. h.) cunosc un singur cas, când propunerea trebue făcută în scris, adecă când e vorba de o propunere independentă; propunerea mea însă nu a fost de natura aceasta, căcĭ am făcut-o din incidentul raportului general și în legătură strînsă cu aceasta, la punctul afacerei cu casa; apoi miraculoasă mai este părerea dlui P. Rotariu — sugerată de dl V. Hamsea, că o astfel de propunere trebue motivată cu călcarea legiĭ ori cu o daună deja constatată sau intențiune rea din partea direcțiunei, căci încrederea n'a fost și nu va fi nici când reglementată prin §-ii legiĭ, ci este un ce subiectiv, pe care nici nu trebue să-l motivăm față de lumea esternă.

Este un neadevĕr potrivit întregei proceduri a dlui P. Rotariu și acea afirmare a d-sale, că eu de altcum nu aș fi motivat propunerea mea, căci eu de fapt am adus motivele mai sus amintite, prin cari am constatat deja dauna ce a făcut direcțiunea prin cumpĕrarea unei case, care nu aduce nici 2% venit, daună făcută „cu vĕdita intențiune rea" atunci, când dl Dr. Traian Putici ofere în modul de mai sus numai decât 40 000 cor. pentru casa erezilor M. Dreghiciu, al cărui ginere e dl P. Rotariu și când această casă „în lipsa reflectanților serioși" se putea cu mult mai ieftin cumpĕra.

Dr. Aurel Cosma.

(Va urma.)

Românii pentru țară s'au bătut.

Și s'au bătut cu inimă. Nu o zic eu, ca să pară că-mi laud flăcăiĭ neamuluĭ nostru. Au zis-o alțiĭ, străini veniți de prin lume, generali purtați prin rĕsboaie și cari pricep ce e osteanul. Nu s'a bătut Românul mai bine decât Turcul și decât Rusul, e adevĕrat, dar e destulă laudă pentru noĭ că s'a bătut tot așa de bine ca și eĭ. Noi eram numai ucenici, duși la cel dintâiu rĕsboiu, și nu ne-au întrecut întru nimica meșterii într'ale rĕsboaielor, cei cari vĕzuserĕ multe încăierări de oameni și aveau nume de luptători destoinici.

Toate luptele pedestrimii noastre sunt pilde de vitejie: cum au alergat dorobanții lui Șonțu în prăpastia plină de Turci, cum au alergat flăcăii lui Mărăcineanu peste Valea-Lacrĕmilor, cum au năvălit Moldovenii lui Nicolae Ion spre aceeași redută, cum au ținut piept Mehedințenii la podul Hîrlețului mulțimii celei mari de Turci, cum s'au bătut flăcăii piept la piept prin satul Smârdanului și cum au sfărâmat oștiririle lui Osman la Opanez.

Cu nimic nu puteai să oprești pe Român, ca să nu meargă înainte. Pe căpitanul Mărăcineanu, când s'arunca orbește printre baionete, un sergent îl tot smulgea dintre Turci și-l domolia. In urmă sergentul căzu străpuns de baionete, pe când trăgea de mână pe căpitan; căpitanul se uita la sergent cum cade, și'n loc să se turbure, își mușcă numai buzele și se duse înainte.

Așa erau oficerii, așa oștenii. A spus o vorbă mare căpitanul Bogdan, pe când își îndemna flăcăii să easă și să dea năvală: Nu era vreme potrivită de eșire, căci ploua focul mai des decât grindina, și ca să-și îndemne băieții, căpitanul eși repede din șanț: „După mine, copii, că se teme și moartea de voi!" Adevĕrul e, că moartea totuși nu se temea de ei, dar nici ei nu se temeau de moarte!

La o depărtare de câte-va sute de pași de reduta Grivița, era ceealaltă a Turcilor, Plevnița. Dorobanțiĭ eșiau din redută pe câmp, steteau în bătaia redutei turcești, cu fața spre Turci și cu mânile întinse, și strigau: „Dați, păgânilor!" Ear Turciĭ începeau s'asvîrlă plumbiĭ, în vreme ce dorobanții steteau nemișcați în ploaia de gloanțe. Uniĭ cădeau morțĭ; acest lucru nu împiedica pe celalalțĭ să stea maĭ departe în gloanțe.

Aceasta era o petrecere pentru dorobanțĭ. Se plictisiau în redută. Ca „să mai rîdăĭ nițel", uniĭ eșiau pe parapet și se uitau la cei ce-și puneau pieptul drept țintă Turcilor.

(Va urma.)

Noutăți

Arad, 10 Maiu n.

Nou doctor în drept. Ni-se scrie, că dl *Aurel Crișan*, candidat de advocat, fiiul dlui notar Teodor Crișan din Seleuș, a fost promovat în 27 Aprilie a. c. la gradul de *doctor* în științele juridice la universitatea din Cluj. — Felicitări sincere!

*

Necrolog. Primim și înregistrăm cu adâncă părere de rĕu următoarele: Subscrișii în numele lor și al numĕroaselor rudenii, cu inima înfrântă de durere anunță, că adânc iubita soție, cea mai bună și mai adorată mamă, soacră și bunică *Eva Suciu născ. Pĕcurariu*, după un morb greu și îndelungat, în 23 Aprilie (6 Maiu) a. c. la orele 11 seara, provĕzută fiind cu sfânta taină a cuminecăturii, în anul al 63-lea al prealaborioasei sale vieți și 43-lea al fericitei sale căsătorii, și-a dat nobilul sĕu suflet în mânile Atotputintelui. Înmormêntarea scumpei rĕposate s'a întêmplat Mercuri, în 25 Aprilie (8 Maiu) a. c la orele 3 p. m. după ritul gr.-or. român. Fie-i țĕrîna ușoară și amintirea vecînic binecuvêntată. *Șiștarovĕț*, în 23 Aprilie (6 Maiu) 1901. Meletiu Suciu, ca soț. Dr. Ioan Suciu, Dr. Iustin I. Suciu, Victoria Suciu m. Avramescu, ca fii și fiică. Hortense Suciu n Paguba, ca noră; Ionel Eugen Suciu, ca nepot. Dr. Vasile Avramescu, ca ginere; Salvator Eugen Avramescu, ca nepot.

La înmormêntare a pontificat venerabilul protopop V. Beleș (Radna), care a rostit o predică pĕtrunzĕtoare; d-sa a fost asistat de preoții I. Iorgovici (Cuveșdi), Roxin (Lipova) și Tomescu din loc. Cântările funebrale le-a executat corul teologilor din Arad.

Fie-i rĕposatei țĕrîna ușoară!

*

Stipendii pentru medici militari. Cu începerea anului școlar 1901/2 dela ministeriul comun de răsboiu al monarchiei se vor împărți ajutoare acelor tineri medicinișți, cari se vor obliga, că după absolvarea medicinei vor servi activ în armata comună *șese ani*, ca medici militari. Stipendiul pentru anul prim de medicină până la primul rigoros este de 480 coroane la an, după primul rigoros 720 cor. și după al 9-lea an de când s'a înscris ca medicinist, 1008 coroane la an. La petiție este a-se alătura: 1) Atestat, că e cetățean austro-ungar, sau legalisația militară (dacă a ajuns la miliție); 2) Atestat de botez; 3) Ultimele două atestate școlare, și 4) Testimoniu de maturitate. Cererile sunt a se înainta până la 10 August n. la școala militară de medicină din Viena (Währingstrasse Nr 25).

*

Medic curant în Băile Herculane. Dl medic Dr. A. M. *Pop* din Mehadia anunță, că cu începere din 15 Maiu n. sub durata întregului seson de cură va da consultațiuni medicale în locuința D-sale, Villa Nestoroviciu în Băile-Herculane.

*

Parastas. Împlinindu-se anul dela moartea regretatului Aureliu Jarca, învĕțător gr. or. rom. pensionat, s'a ținut parastas în biserica din Cladova (com. Arad) din partea soției sale, a părinților și rudeniilor; la parastas a luat parte un numĕros popor.

Daruri pentru biserică. Comitetul comunal din Sân-Miclăușul-român, cu consimțĕmêntul întregului popor, în ședința sa ținută la 3/16 Apr. a. c. a votat din capitalul urbarialilor un ajutor de *2000 cor.* pentru renovarea bisericei de aici cu menițiunea, ca din menționata sumă să se pună în turnul sfintei biserici un orologiu; eară remanența să se adaugă la acoperirea speselor pentru renovare. In urma acestei fapte bine plăcute lui Dumnezeu, — în numele comunei bisericești vin și pe această cale a mulțămi pentru această binefacere; — rugând totodată pe bunul Dumnezeu să 'i rĕsplătească acestui comitet pentru fapta lui creștinească. Fie un îndemn acest cumitet și altor comitete comunale. Sân Miclăușul român, la 17/30 Aprilie 1901. *Mihail Hașiaș*, preot rom. ort.

*

— Dl întreprinzĕtor din Cireșa, *Ioan Azzola*, ca în toți anii și în anul acesta la sĕrbătorile învierii Mântuitorului nostru Iisus Christos a binevoit a dărui bisericii gr. or. din loc luminile de lipsă la această sĕrbătoare. — Lucrătorul în cercul Ferdinandsberg, *Valentin Pauer* cu soția *Elena* au donat bisericii noastre două sfeșnice pentru sf. Prestol, dăruind și luminile necesare la acesta pentru întreg anul. — Vĕduva *Ioana Olariu* din Zăvoi a lucrat pe seama bisericii un stihar preoțesc foarte frumos. Pentru aceste daruri aduse pe altarul casei lui Dumnezeu din dragoste creștinească, împlinesc o prea plăcută datorință când și pe această cale mulțumesc numiților binefăcĕtori pentru darurile făcute, rugând pe bunul Dumnezeu, ca fapta lor nobilă s'o rĕsplătească cu bogatele daruri cerești. Fie ca fapta lor să servească și altor creștini, cu dare de mână, ca îndemn la facerea de fapte bune spre mărirea lui Dumnezeu. *Cireșa*, în 22 Aprilie 1901. Pentru comuna bisericească: *Ioan Grozăvescu*, preot gr. or președintele comitetului parochial.

*

— Bunii și evlavioșii creștini *Ioan* și *Paraschiva Lizezan* (Moise) au binevoit anul acesta a suporta spesele încopciate cu procurarea pâinilor și a vinului întrebuințat la sf. cuminecătură, în zilele Invierii Domnului nostru Isus Christos, precum și cu cumpĕrarea luminilor, oleiului de ars, — de miruit, a tămâiei, smirnei etc., toate pentru decurgerea unui an întreg; observêndu-se ca o cale, că tot acești marinimoși dăruitori au cinstit de zeci de ani pânea întrebuințândă la sf. eucharistie. Buna creștină de mai sus împreună cu *Nasta* soția vrednicului nostru econom *Ion Petcu*, a dăruit și un măsaiu pe sf. Prestol. Tot asemenea au donat sfintei noastre biserici, cu ocasiunea sĕrbătorii Invierii, *Floare* soția lui *Constantin Drăgoescu*, un măsaiu țĕsut frumos pentru sf-tul prestol, ear soția lui *Iosif Rujanu* un măsaiu tot pe tetrapod, de asemenea țesut de mâna donatoarei. Deci precum acești bravi creștini n'au crutat denarul lor întru procurarea celor trebuincioase pe seama sf-tei biserici pe întreg anul, precum și pentru înfrumsețarea casei lui Dumnezeu, așa Dumnezeu să reverse asupra lor binecuvêntarea sa cea cerească, dăruindu-le vieață îndelungată întru deplină sănătate, ca să ne mai poată surprinde cu asemenea frumoase daruri. *Vermeș*, la 9 Aprilie 1901. Pentru comitetul parochial: Augustin Aldan paroch gr. ort. rom și preș. comit. parochial.

*

„Cronica". Mercuri, 2 Maiu v. a. c. va apare în București ziarul cotidian „Cronica în editura tipografiei Thoma Basilescu.

Redacțiunea „Cronicei" e compusă din ziariști cunoscuți și încercați. In politică redacțiunea va fi sfătuită de dl *George Panu*, deputat.

*

Moștenitorul german ca student. La universitatea din Bonn, unde Principele moștenitor al tronului german își face studiile, ilustrul student este obiectul unei deosebite atențiuni atât din partea colegilor cât și a profesorilor. Un exemplu va ilustra aceste spuse: La lecția profesorului de limba franceză, *Gaufinez*, sala era plină, înghesuită de auditori. In banca primă, care de obicei e reservată principelui, se așezaseră abia câți-va studenți mai bătrîni. Principele sosind, se așează la locul sĕu. Intrând profesorul *Gaufinez*, se adresează auditorilor sei în limba franceză în următorul mod:

— Alteță imperială și regală, doamnelor și domnilor!

Această adresare a profesorului reamintește că în Bonn a fost odată principe electoral și că în acel timp vorba și moda era francesă acolo.

*

Patru omoruri și o sinucidere. O grozavă crimă s'a săvîrșit de curînd în Berlin suburbiul Manendorf. Locuitorul de-acolo Ioan Obbe a săvîrșit într'un mic interval de timp patru omoruri și apoi s'a sinucis. Eată câteva amĕnunte: Ioan Obbe locuia în casa sculptorului Hemling care avea o amantă, care îi servia și ca model, și doi copii. Obbe și-a pus de gând să pună mâna și pe averea și pe casa lui Hemling, chibzuind un plan îngrozitor.

In fața intrărei, la ușă, a săpat o groapă adîncă de 1½ metru, acoperindu-o cu o ușă secretă. Pe cei doui copii i-a ademenit să calce pe ușă, care desfăcându-se, copiii au căzut în groapă, ear criminalul acolo i-a omorît. Vrând să ademenească și pe femee, care se întorcea acasă, aceasta bănuind vre-o primejdie s'a încercat să fugă spre stradă, unde lăsase pe bărbatul sĕu, care o petrecuse și pleca mai departe. Obbe atunci trage asupra ei un foc de revolver și femeea rĕmâne moartă pe loc. Atras de sgomotul împușcăturei bărbatul grăbește la fața locului, dar e primit și el cu un glonț; și abia mai poate răcni după ajutor, în vreme-ce criminalul o i-a la fugă. Luat la goană, când se vede strîmtorat, el 'și trage singur un glonț, și rĕmâne mort pe loc.

Făcându-se ulterioară cercetare, s'a constatat că Obbe stătuse deja 20 de ani în pușcărie, pentru aprinderi și omoruri. In tinerețe avusese tutungerie în Vodbre și practica și acolo metoda cu ușă secretă, față cu clienții bogați, pe cari îi omora și îi jefuia.

*

Fotografarea în colori. Din Berna se vestește un lucru sensațional. Unui fotograf de acolo i-a succes a inventa fotografarea în colori. Adolf Gurtner, astfel se numește inventatorul, a pregătit mai multe fotografii colorate, bine reușite. Intre fotografii din Berna a făcut mare sensație noua invențiune.

*

Țeara minunilor. Ziarul mexican „El Corre de Sonor" se laudă cu următoarele minuății ale țĕrii sale:

In Mexico e cel mai înalt munte din America (Popocatepl); cel mai adînc sanț, în Valencia; cea mai abundantă vînă de argint în munții dela Guanajuato; grota cea mai spațioasă și ie cea mai bizară formațiune, în Cacahuamilpa și Villa Garcia; cel mai străvechiu oraș al continentului american nordic (orașul Tollon); cea mai veche întreprindere comercială a lumei noue: librăria din Abadeno, veche de 211 ani; locul de peregrinagiu Guaxelope, care rivalisează cu Lourdes; o rĕmășiță a poporului mexican, care întocmai ca Bascii în Europa, (Spania) difere foarte mult de celelalte triburi de popoare; apoi cel mai înalt arbore din America; Santa Maria del Tule; și în fine piscul Jorullo; cel mai nou vulcan de pe întreg pămêntul.

*

Avis. In comuna Labașinț (cercul Lipovei) se caută un negustor român. Respectivul poate să'și ocupe locul dela 1 Iunie nou a. c, avênd în mijlocul comunei locuință frumoasă, grădină și dreptul de cărciumar. Doritorii au să se adreseze de-a dreptul d-lui George Suciu, pădurar erarial, p. u. Sistârovecz.

*

Un tinĕr pedagog român caută aplicare în vre-o cancelarie advocațială aici în loc. Doritorii să se adreseze la administrația foii noastre.

„Uniunea Românilor din Transilvania

cu biserica rom. cat. sub împĕratul Leopold I"
este titlul unui volum scris și tipărit dl Dr. theol **George Popoviciu**, protopresbiter ort. român în *Loguj*.

Este un studiu profund, conștiincios și documentat, a cărui citire se impune nu numai celor-ce se interesează de afacerile bisericești, dar peste tot *ori și care român cărturar* numai câștig va avea dacă va procura și citi opera tinĕrului, dar eruditului protopop.

Se poate procura la autor. Prețul unui exemplar 2 coroane 50 fil.

CONVOCARE.

In sensul §-lui 41 din statute se convoacă adunarea cercuală a despărțămêntului Timișoara a Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român pe 19 Maiu st. n. la 2 ore după ameazi în Buziaș.

Obiectele adunării:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Inscrierea membrilor.
3. Raportul direcțiunei.
4. Censurarea socoților.
5. Cetirea disertațiunilor, cari însă trebuesc cu 3 zile nainte de adunare însinuate la președinte.
6. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a Asociațiunei.
7. Stabilirea budgetului pe anul viitor.

Timișoara, la 4 Maiu 1901.

Emanuil Ungurianu,
președintele despărțămêntului.

Poșta Redacției.

I. B. (abonent Nr. 2593): In afacerea despre care ne scrii, mai bine te poți informa dela *preotul* sau dela *învĕțătorul* D-voastre.

Acționarul (N. L.), Orăștie. Am primit și a doua. Aceasta nu se poate însă publica decât numai *subscrisă*.

P. G., Beliu. Nu merită să stai de vorbă și să polemisezi cu respectivul. Dacă totuși ții la asta, trimite întâiu întimpinare acolo unde ai fost atacat.

Sibianului. Primit Apare mâne. Continuă numai!

R. P. Leș. In alt numĕr.

Al. Tomuș. Se va publica.

M. B. în Galați. Christos a suferit restignire pentru credință. D Voastră să nu fi putut suferi nici neajunsurile din partea unui preot slab? Să fi bătut la toate ușile și să fi cerut lecuire, ear nu scăpare în părăsirea legii străbune.

ECONOMIE.

Prețurile cerealelor după bursa din 10 Maiu 1901.

Grâu,	pe Aprilie 1901	Cor.	7.65—7 60
Grâu,	„ Octomvrie	„	7.78—7 79
Cucuruz,	„ Maiu	„	5.39—5.40
Cucuruz,	„ Iulie	„	5.47—5.48
Ovĕs,	„ Aprilie	„	6.78—6 80
Secară,	„ Aprilie	„	7.75—7.80
Rapiță,	„ August	„	12.55— —

per 50 chilograme.

Prețurile la 10 Maiu 1901

Făina

Nr.	0	1	2	3
Cor.	25.—	24.—	23.—	22.40

Nr.	4	5	6	7	8
Cor.	22 —	21.—	19 60	17.20	11.40

per 100 de chilograme.

Făină roșie
tărițe:

Nr.	0	0/1	I	II	II/B	III
Cor.	24.—	23.60	23.20	19.20	17.40	15.40

Păstăioase

Fasole:	Cor.	8.25— 9.—
Mazĕre:	„	10.50—12.50
Linte:	„	10.——15.—

după calitate.

Semênța de cânepă:	„	9.25— 9.75
Macul:	„	21.—24.—
Hirișcă:	Cor.	5.20— 5.75

per 50 de chilograme.

Unsoare de porc, Cor. 55.50 per. 50 chilogr.
Slănina: . . Cor. 47—48 „ „

Semințe:

Trifoiu roșu:	din anul 1900 Cor.	51. 60.—
Luțernă:	„ „ „	40.—48.—
Mohor:	„ „ „	7.50— 7.75

în piața din Arad.

Grâu, cu	Cor.	6.90—7.—
Cucuruz	„	4.80—4.90
Secară,	„	6.50—6.?0
Orz,	„	5 50—5.80
Ovĕs,	„	5.40—5.60
Semința de măzĕriche	„	8.50—8.70
fasole după calitate	„	8.90— 9.40

Editor. Aurel Popovici Barcianu.
Red. respons: Ioan Russu Șirianu.

Concurs,

pentru postul de cassar la **„Mureşanul“** institut de credit şi economii societate pe acţii în M.-Radna.

Salar anual 600 Cor. şi tantiemă, ear cauţiune 1200 Cor. în hârtii de valoare ori numerariu.

Competenţii să-şi trimiă recursurile instruata cu certificatele trebuincioase în termin de 30 de zile dela datul de faţă, la adresa institutului.

598 2—3

Maria-Radna, 4 Maiu 1901.

Direcţiunea.

„Nădlăcana“

institut de credit şi economii, societate pe acţii în NĂDLAC (Nagylak) comitatul Cienadului.

Fondată la 1897 cu un capital social de 100.000 coroane în 1000 bucăţi acţii à 100 coroane.

Acordă: credite personale pe cambii, credite pe cambii cu acoperire hipotecară; credite pe obligaţiuni cu cavenţi si împrumuturi pe amanete şi efecte publice.

Primeşte: depuneri spre fructificare, după cari institutul plăteşte contribuţia erarială; ear deponenţii primesc după banii depuşi 5% interese.

545 —11 **Direcţiunea.**

Cruce duplă electro-magnetică

vindecă şi înviorează sub garanţie.

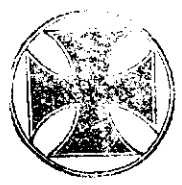

Aparatul acesta vindecă şi foloseşte contra durerilor de cap, urechi şi dinţi migrene, neuralgie, împedecarea circulaţiunei sângelui, anemie, ameţeli, ţiituri de ureche, bătaia de inimă, sgârciuri de inimă, asma, auzul greu, sgârciuri de stomac, lipsa poftei de mâncare, recelă la mâni şi picioare reuma podagră, ischias, udului în pat, influinza in somnia epilepsia circulaţia neregulată a sângelui şi multor altor boale cari la tractare mornală a medicului se vindecă prin electricitate. Insuşirea acestui aparat este că vindecă nu numai din timp în timp ci introduce constant în corpul omenesc binefăcătorul curent când pădeoparte vindecă cu succes boalele aflătoare, eară pe de altă parte e cel mai bun scut contra îmbolnăvirilor.

Deosebită atenţiune e a se da împrejurărei că acest aparat vindecă boale vechi de 15 ani.

In cancelaria mea se află atestate incurse din toate părţile lumei cari preţuesc cu mulţumire invenţiunea mea si ori-cine poate examina aceste atestate. Acel pacient, care în decurs de 45 zile nu se va vindeca i-se retrimite banii.

Unde ori-ce încercare s'a constatat zădarnică, rog a proba aparatul meu. Atrag atenţiunea P. T. puplic asupra faptului că aparatul meu nu e permis să se confunde cu aparatul „Volta“ deoarece „Ciasul-Volta“ atât în Germania cât şi în Austro-Ungaria a fost **oficios oprit** fiind nefolositor, **pecând aparatul meu e ingenere cunoscut apreciat şi cercetat.**

Deja eftinătateă cruceimele electro-magnetice o recomandă în deosebi.

Preţul aparatului mare e fl. 3. sau Cor. 6.— folosibil la morburi cari nu sunt măi vechi de 15 ani.

Preţul aparatului mic e fl 2 sau Cor. 4. folosibil numai la copii şi femei de constituţie foarte slabă.

Expediţie din centru şi locul de vânzare pentru ţară si străinătate e: 596 2—25

Albert Müller, Budapesta, V., strada Vadász 42. K Colţul stradei Kálmán.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„La rândunică“. „La rândunică“.

N-rul telefonului în oraş şi comitat 10.

Hoffmann Sándor

Prăvălia sa de mode şi magazie de postavuri.

Edificiul teatrului **Arad.** Edificiul teatrului.

Recomand On. atenţiuni a publicului cumpărător bogatul meu magazin cu preţuri **noue.** Principiul meu este ca prin preţuri eftine se pot ajunge la o circulaţie mare.

Astfel ori-cine doreşte a cumpăra cu bani gata profită de 5% scăzământ.

La tîrgueală de 100 florini are 5 florini scazământ.

597 2— Din prilegiul

schimbărei de locaş

recomand magazinul meu de:

Postav, perdele şi cuverte de pat.

Postavurile mele dela 19 cruceri în sus sunt de cea mai fină calitate, fabricaţiune solidă şi în urma marei circulaţiuni, resturile de câte 8—10 metri se pot căpăta cu 25% lăsământ. **Mi-a succes** se procur mănuşi de pele de aşa o bună şi fină calitate durabile şi frumoase încât cumpărătorii vor remânea surprinşi **Perechea numai 95 cruceri.**

Ciorapi făcuţi de robi după preţurile curente. Parisoale în asortiment uriaş.

Delaine franceze şi batiste în mustre surprinzătoare.

La „Rândunică“.

Hăinuţ pentru băeţi şi şurţe asortiment minunat.

Bluse-cămeşi pentru dame numai cu 99 cr. bucata.

Frideric Hönig

Turnătorie de clopote şi metal, fabrică de pompe, arangeată pe motor de vapor,

Arad, strada Rákóczy Nr. 11-28

S'a fondat la 1840.

Premiată la 1890 cu cea mai mare medalie de stat.

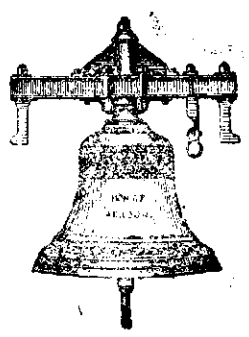

Cu garanţie pe mai mulţi ani şi pe lângă cele mai favorabile condiţii de plătire — recomandă clopotele sale cu patentă ces. şi reg., invenţie proprie, cari au *avantagiul* că, faţă cu ori-ce alte clopote, la turnarea *unui şi aceluiaşi clopot tare şi cu sunet odânc,* — se face *o economie de 20—30% la greutatea metalului.*

Recomandă totodată *clopotele de fer, ce se pot învârti şi postamentele de fer,* prin a căror întrebuinţare clopotele se pot scuti de crepat şi chiar şi cele mai mari clopote se pot trage, fără-ca să clătine turnul.

Recomandă apoi *transformarea clopotelor vechi în coroană de fer, ce se poate învârti,* cum şi *turnarea din nou a clopotelor vechi sau schimbarea lor cu clopote noue* pe lângă o suprasolvire neînsemnată.

Liste de preţuri şi cu ilustraţiuni — la dorinţă se trimit gratis.

14—52

Tipografia „Tribuna Poporului“ Aurel Popovicin Barcianu.